

romániai magyar sajtó

A Magyar Újságírók Romániai Egyesületének időszakai szakmai lapja • III. folyam, X. évfolyam, 2014. 4. szám • Ingyenes példány

A napi szolgálat negyedszázada

Ambrus Attila: Hitünk a sajtóban

A román sajtó betegségeinek láttelepe

Emlékezzünk rájuk: Bura László, Fischer István, Labancz Frida, Kinde Annamária, Miklós Pataky Gerorgina, Simó Erzsébet, Székely Raymond

Meghosszabbított Selfie-pályázat

A Babes-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) és a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete (MÚRE) meghosszabbította a középiskolásoknak kiírt selfie-pályázat leadási határidejét. A pályázatokat február 15-ig várjuk az info@usagiras.ro címre. További részletek az usagiras.ro honlapon

A pályázat témája: a **selfie-jelenség**.
Milyen helyzetek készítetnek minket arra, hogy selfie-t készítsünk?
Mit tükröz a selfie rólunk és a környezetünkéről?

Pályázati kategóriák:

- fotó
- fotósorozat
- kollázs
- esszé

Minden pályázó kategóriánként egy pályaművel jelentkezhet.

További információkért írj az info@usagiras.ro címre, illetve kövesd az Újságírók Facebook oldalát, ahol a beérkező pályázatokat publikáljuk.

Nyeremények:

- 100 RON értékű szakmai díj a fotós kategóriákban
- 100 RON értékű szakmai díj a szöveges kategóriában
- 100 RON értékű közönségdíj a legtöbb like-ot szerzett alkotásnak
- Részvételi lehetőség az Újságírók szakmédiatáborában

A pályázatokat 2015. február 15-ig várják az info@usagiras.ro címre!

Tartalom

- 3 Rácz Éva: Sajtó és szabadság – szubjektív kronológia
- 4–7 Szűcs László: A napi szolgálat negyedszázada
- 8 Sajtóklub Marosvásárhelyen
- 9 Önkormányzati támogatásra is számítunk
- 10–11 Ambrus Attila: Hitünk a sajtóban
- 12–13 Székely Ervin: A román sajtó betegségeinek láttelele. Constantin Schifirneț:
Tömegtájékoztatói eszközök, törekvészerű modernizáció és európaizáció az internet korában című kötetéről
- 14–15 Léphaft Pál: Gúnyhatár; Székedi Ferenc:
Je suis France
- 16 Czimbalmos Ferenc: Karácsony-kupát nyert a PRESSING
- 17 Papp István: Nagyváradon a Magyar Adásról
- 18–19 Tomcsányi Mária: Megkérdezni Pistától... –
Búcsú Fischer István rendezőtől;
Simon Judit: Levélféle Kinde Annamáriához
- 20 Incze Ibolya: Elmennék még veled egy csínytevésre – Simó Erzsébetnek odaát;
Búcsú Labancz Frida rádiós-televíziós kollégától
- 21 Búcsú Miklós Pataky Georinától
- 22 Rácz Éva: Faipar, nyelvészet és közösség-építés – Dr. Bura László emlékére
- 23 Tibori Szabó Zoltán: Székely Raymond emlékére
- 24–25 Deák Anita: Egészségügy és higiénia a XX. század eleji reklámok tükrében
- 26 A Becsületbíróság Határozata

Címlapfotó: Marián Antal felvétele
(Nagyvárad, 1990. január 4.)

romániai magyar sajtó

Alapítva: 1993
Kiadja a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete
Felelős kiadó, felelős szerkesztő: Rácz Éva elnök
Postacím: 540027 Marosvásárhely – Tg. Mureș, Tusnád utca 5. szám
Web: www.mure.ro. Telefon: 0365-402-538. E-mail: mure@mure.ro
Szerkesztette: Szűcs László. Műszaki szerkesztő: Benkő J. Zoltán.
Készült az Europrint Nyomdavállalatnál, felelős vezető: Derzsi Ákos

RMDSZ

**COMMUNITAS
ALAPÍTVÁNY**

**TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS
A COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY**

Sajtó és szabadság – szubjektív kronológia

Fiatal, mindössze 25 éves a szabad (magyar) sajtó Romániában.

Felnőtt, immár 25 éves a szabad (magyar) sajtó Romániában.

Vajon ki melyik kijelentéssel azonosul? Mit vállalunk inkább? A fiataloságot vagy a felnőttiséget? Mindkét helyzetnek megvannak a szépségei: fiatalként várhatjuk az újabb kihívásokat, felnőttként tudhatjuk: nem kell minden körülmények közt a legismertebbeknek, legnépszerűbbnek (és még ragozhatnám)... elég néha csak a legjobbnak lenni.

1989 végén az újságírók egyszerre arra „ébredtek”, hogy mindent le lehet írni, bármit ki lehet mondani. Sorban álltunk újságért, s ebből a sajtó felvirágzásának korszaka következett. Lapok jelentek meg, nőttek nagyra – és páran közülük, a többszöri tulajdonos- és irányváltás mellett, máig fennmaradtak. 1990 elején a Rádiótelevízió (1977-ben kiadott) működési törvényét hatályon kívül helyezték. (Nem jártak el hasonlóan az 1974-ből származó Sajtótörvénnyel.)

1992: az első (audiovizuális) médiatörvény, amely megszüntette az állami tévé és rádió monopóliumát, lehetővé téve a kereskedelmi csatornák megjelenését. Ugyanez a törvény szabályozta először a televíziós és rádiós műsorszolgáltatást. 2002-ben váltotta le ma is érvényes utóda, a szabályozás azóta is számtalanszor módosult.

1993 első negyedében bocsátották ki az első, ma is érvényes audiovizuális licencet. Kezdetben „demokratikus” volt magyar adásokat beindítani, akár napi rendszerességgel, akár csak heti húsz percben minden olyan város helyi rádiójában vagy tévéjében, ahol magyar publikum is van/volt. Közben elkezdtünk vágyni a saját csatornákra. A legrégebbi most is működő magyarul sugárzó helyi rádió engedélyét 1998 közepén adták ki.

1999: az első romániai magyar internetes oldal (www.transindex.ro). Ezt követte az internet-bumm: amikor minden szerkesztőség „felköltözött” az internetre (napilapjaink közül elsőként a kolozsvári Szabadság). Ekkor ismét azt hittük, bármit ki lehet mondani, le lehet írni, és ennek is vannak következményei: elszaporodtak az internetes portálok, többen lettek az újságírással foglalkozók; minden szerkesztőség igyekszik saját honlapját minél előbbé tenni – ezért egyre több információ és kész anyag sokszorozódik meg a neten. Ma már mindenki tudja, milyen eszközökkel teheti vonzóbbá, figyelemfelkeltőbbé írását, ezért sokszor lájkmágnességé butítják az alkotó munkát. Szerencsére nem mindenki gondolja így, de még mindig sokan azt hiszik, hogy minden, ami az interneten híreket közöl, az hírportál, s ezért sajtó. Na, ennek a levét isszuk mi, újságírók.

A netfüggőség közben általánossá vált, ám bebizonyosodott, hogy a fizetősé telt tartalmakra egyelőre nincs nagy igény, a tengeren túl sem... S jött közben a web 2.0 is: a fórumozóktól a közösségi médiában eleresztett hozzászólásokig.

E 25 éves szabad romániai magyar sajtó nem csak egykori remek kollégákat veszített el, de már vannak történelembe bevonult fejezetei: egyes helyi rádiók magyar adásai, a nyomdaköltséggel és konkurenciával szemben fennmaradni nem képes Szatmári Magyar Hírlap, a bulvár határait feszegető Manna.ro portál. Legalább az ő történetüket megírhatná valaki.

S a jövő? 25 év múlva pontosan megmondom!

Rácz Éva

A visszatekintés azoknál a lapoknál tűnik a legtermészetesebbnek, s a legtöbb tartalommal megtöltöttek, ahol szinte teljes a szakmai, személyi, intézményi kontinuitás, ahol ízlésben, irányultságban, szakmaiságban folytonosság tapasztalható.

Ami nem változott a negyedszázad alatt, hogy ma is a megyei napilapok (régiek és újak) foglalkoztatják a legtöbb kollégát, példányszámban, területi elosztásban meghatározó a szerepük, igaz, az internet elterjedése, az olvasói szokások változása a leginkább e lapok kiadóinak helyzetét nehezíti. Érdekesek a válaszok a kihívásokra, van, ahol többszöri külső-belső változásokkal próbálkoztak, másutt inkább az állandóság, a kialakult brand megőrzése volt a cél.

*

Az alábbi szövegválogatás az elérhető anyagokból állt össze, részletek az évfordulós visszaemlékező, értékelő írásokból, amelyek december végén, január elején az erdélyi és partiumi magyhar lapokban megjelentek.

A napi szolgálat negyedszázada

Huszonöt éve vált szabaddá a romániai magyar sajtó (is), fogalmazhatnék úgy is, hosszú évtizedek után újra azzá. Az 1989 decemberi napok idején a kor napilapjai voltak a változások megjelenítői, már azáltal is, hogy valamennyien nevet is cseréltek. Aradon még decemberben Jelen lett a Vörös Lobogóból, Szatmárnémetiben több lépcsős volt a változás, hiszen karácsonykor Szabad Szatmári Hírlapként jelentkezett, az új évet Friss Újsággént kezdte a januárban véglegesen Szatmári Friss Újsággá váló lap. Kolozsvárott az Igazság helyébe lépett a Szabadság, Nagyváradon a Bihari Napló egyfelől a hetvenes években sikeres mellékletre, egyben a nevezetes lapelődre, a Nagyváradai Naplóra egyaránt gondoltak a Fáklya névtől megválók. A Hargita kiegészült Hargita Népévé, míg a Háromszék a Megyei Tükör nevet cserélte le, Vásárhelyen pedig a Vörös Zászló folytatta Népújság néven, a folytonosságra azzal is utalva, hogy átvette elődje évfolyamszámozását, tehát a mai huszonötösökkel szemben ők már a hatvanhetediknél tartanak. A teljesebb képhez tartozik még az azóta megszűnt Romániai Magyar Szó, az Előret váltó országos napilap.

E visszatekintés elkészítésekor arra gondoltam, az internet segítségével fellapozom megyei napilapjaink huszonöt évvel ezelőtti megjelent számainak digitalizált változatát, s idézek azokból az anyagokból, amelyek az évforduló alkalmával láttak napvilágot. Mint kiderült, a terv csak részben működik, archívumokban kutakodni nem könnyű, napilapjaink egy része nem rendelkezik publikus archívummal, sem a két

és fél évtizeddel, sem a két héttel, két nappal korábbi lapszám sem érhető el. Talán megérne egy kutatást az, hogy jelent-e bármiféle piaci előnyt az, ha valamelyik lap teljes mértékben távol tartja publikációit a netes nyilvánosságtól.

A Szabadság negyed évszázada

Emlékeim között keresgélek napok óta, hogy 1989. december 22., az első Szabadság-lapszám megszületése napjának történéseit felidézsem. Kezdetben, persze, rá kellett döbbernem, hogy az eltelt idő jelentősen és jótékonyan megszépítette a bennem élő, már szintén klisévé csontosodott képet, amely azt mutatja, hogy annak az első Szabadság-számnak a megírásában és megszerkesztésében elég sokan, fenntartások nélküli összefogással és rendkívüli lelkesedéssel és reménnyel vettünk részt. (...)

A keresgélés során végül a részletek is előjönnek, mint a régi celluloid filmekben, amikor előhívták őket, növekvő kontrasztok mentén. És kezdem tisztán látni a nagy társaságban az árnyalatokat és a választvonalakat, amelyek persze végig ott voltak, csak annak a néhány euforikus napnak a során – akárcsak később, ránk nehezedő nyomások súlya alatt még számtalanszor – a többség ideiglenesen az egymásba kapaszkodó vonalak, az összemossott árnyalatok és színek megnyugtató zárójelében tette őket. (...)

A Szabadság egyik legnagyobb teljesítménye, hogy ebben a két és fél évtizedben mindig rendszeresen és idejében megjelent, és igyeke-

KOLOZSVÁR

zett tájékoztatni az olvasóit arról, amit munkatársai az adott napra nézve fontosnak tartottak.

Bírálatot és dicséretet a lap egyaránt kapott, váltakozva. A dicséretet jól estek nekünk, újságíróknak, akik naphosszat dolgozunk, és ezek abban a hitünkben erősítettek meg, hogy mégis csak érdemes a megérdemeltnél jóval kevesebért a napi taposómalmot vállalni. A bírálatok sokfélék voltak, és általában az olvasóinknak azt a törekvésüket bizonyították, hogy a lap legyen jobb, gyorsabb, informatívabb, színvonalasabb. Olyan sajtótermék, amelyre joggal lehetnek büszkéek.

Nem vitatható azonban, hogy a Szabadság eleget tett annak a küldetésének, hogy a közönség állapotát és törekvéseit tükrözze. (...)

Mit is kívánhatunk lapunknak e jubileum alkalmából? Olyan közösséget, amely a legjobb, legszínvonalasabb szakmai munkára ösztönözzé. S mit kívánhatunk a lapot eltartó közösségünknek? Olyan napilapot, amely híven tükrözze életét, munkáját, törekvéseit – egész állapotát. Hogy lap és olvasóközönsége, együtt, még sok jubileumot megérhessen.

(Tibori Szabó Zoltán)

A Szabadság hozzátartozik az életemhez

A napilap hozzátartozik az életemhez. Amióta eszemet tudom, kisgyermek korom óta járt hozzánk „az újság”, akkor Igazságnak hívták, s naponta a szüleim átlapozták, főleg a híryanagot keresték benne. Rászoktam, hogy nekem is elsődleges hírforrásom a lap legyen. Engem már iskolás koromtól a helyi vonatkozások, történelmi cikkek érdekeltek. Kevés volt belőlük, de azokat gondosan kivágtam és dossziéba gyűjtöttem. Első nyomtatott írásomat is az Igazság közölte 1968-ban.

Aztán 1989 végén a politikai fordulat nagy változást hozott az életemben: megismertem a szabad sajtót. Hónapokig szinte hihetetlennek tűnt, hogy bármiről bármit lehet írni. Attól féltünk, ez csak átmeneti állapot, még visszatérhet a cenzúra. A Szabadság annyi érdekes anyagot tartalmazott, hogy már nem is vágtam ki a cikkeket, hanem az egész számot félre tettem. 1990 végén rájöttem: az összes addig megjelent számot őrzöm. Azóta gyűlnek a teljes évfolyamok, immár derékgig érnek ezek elraktározott kötetek. (...)

Az én nemzedékem már hozzászólt a papír-újsághoz. Nem hiszem, hogy hasonló lét-szükségletté váljék az internetes újságolvasás. Ha íróasztal elé ülök, akkor ott „dolgozni” szoktam, az újságolvasás viszont kikapcsolódást je-

lent. A legkülönbözőbb helyzetekben, néha csak pár percre is kézbe vehetem a lapszámot. Nem kell az olvasáshoz külön felszerelés... legfeljebb szemüveg.

Tudom, milyen veszélyben vannak a nyomtatott újságok. De remélem, hogy a Szabadság fennmarad: ez a kolozsvári szétszórt magyarság legerősebb összefogó, véleményformáló eszköze.

(Gaal György irodalomtörténész, olvasó)

Nem adják ingyen

„Ha visszapörgetem emlékeim filmjét nem a napilapkészítés idegmorzsoló nehézségei, a boszszantó, de néha előforduló hibák, az állandó viaskodás a hivatalokkal, hanem a mindennapi kihívás szépsége, az egyik pillanatról a másikra változó helyzetek, az olvasók elégedettsége, egy jól sikerült írás, egy jó lapszám olyan érzést jelent számomra, ami erővel, bizakodással tölt el. A legfontosabb számunkra előfizetőink, olvasóink hűsége, amely kihalóban lévő erény manapság. Ennek a kitartásnak is köszönhető, hogy jelenlegi a Bihari Napló az egyik legnagyobb példányszámú magyar napilap Partiumban és Erdélyben, s egyben az egyik legolvasottabb is. Ez pedig olvasóink, előfizetőink ragaszkodása, szeretete nélkül nem valósulhatott meg. (...)

Nem adják ingyen a sikert, azért minden egyes nap meg kell küzdeni. De ez így van rendjén. Kell egy nagyon jó csapat ahhoz, hogy eredményesek és hatékonyak lehessünk, hogy egy korszerű újságot tehesünk le az olvasónk asztalára. Büszke vagyok arra, hogy egy olyan csapatot sikerült kialakítani az évek során, amely az újság érdekeit a sajátjái elé helyezi. Szakmai és emberi szempontból is olyan zsrnaliszták ők, akiknek fontosak azok az értékek, azok a hagyományok, melyek a magyar újságírást jellemzik. Számítani lehet rájuk ebben a nem családbarátnak számító hivatásban. Ugyanúgy, ahogy olvasóink is mindig számíthatnak ránk!”

(Rais W. István)

Minden reggel eljutni az olvasóhoz

A változások után szerkesztőségünk volt az egyedüli olyan intézmény Nagyváradon, amelyben a teljes tevékenység magyar nyelven folyt, s ez bizalmat sugárzott a bihari magyarság felé. Sokan keresték fel abban az időben, rengeteg levelet kaptunk olvasóinktól, mindenki azt várta, hogy véleménye, írása jelenjen meg lapunk hasábjain. A legtöbb esetben ez meg is valósult.

Gondok abban az időben is akadtak, a legnagyobb ezek közül az újság nyomtatásához szük-

NAGYVÁRAD

séges papír beszerzése volt. Egy időben – még 1990 első felében –, mivel nem rendelkezünk elegendő papírral, egy várad-velencei lerakatból vásároltuk meg a szükséges mennyiséget, viszont az nem fehér, hanem zöldessárga színű volt. Erre mondták az olvasóink, hogy „íme, már színes nyomtatásban jelenik meg a Bihari Napló”. A papírproblémák később is fennálltak. Volt olyan időszak, amikor az újság egyik alkalmazottja hosszú ideig Bákóban tartózkodott – ott volt az egyedüli gyár Romániában, amely újságpapírt gyártott –, hogy biztosítva legyen a szükséges papír az újság kinyomtatásához. Később volt olyan időszak, amikor egy Bihar megyei vállalkozó segítségével Szlovákiából szereztük be a szükséges papírt. Bármilyen nehézségek voltak is e téren, a Bihari Napló minden reggel rendszeresen eljutott olvasóinkhoz. (...)

(Dérer Ferenc)

Közelharc és vezércikk

– Más megyei lapok jórészt megmaradtak önkormányzati hatáskörben és tulajdonban, a Háromszék esetében azonban a szerkesztőség azonnal saját kezébe vette magát a lapot is. Mi erre a magyarázat?

– Én az első szám megjelenését hatalmas elégtételként éltem meg, amit kétszer éreztem életemben. Először amikor a lapelőd, a Megyei Tükör megjelent 1968-ban, másodszer a Háromszéknél. És így voltak a legegyszerűbb emberek is vele. Gond persze sok volt, nem csupán belülről bomlasztott pár ember, de a nyomdászaink egy része is. (...) Rengeteget veszekedtem, míg meg tudtam értetni velük, hogy az a mi nyomdánk. Aztán jöttek az önjelölt újságírók, nagy mellénnyel beállított a későbbi Európai Idő főszerkesztője, akit fel is vettem jóhiszeműen, mondván, ez a népakarat. A népakarat tobzódott akkor! De hamar kiderült, nem nekünk akar dolgozni, hanem a saját gesztenyéjét sültögeti. No de Torma átvette a gazdasági ügyeket, Áros Karcsi, a sportújságíró meg szállottja csinálta a maga rovatát, rengeteget írt Matekovics, bár neki főleg a frissiben megalakult szakszervezetek voltak a fő témája. Talán csak egy hétig voltunk amolyan forradalmár röplap. Kikristályosodott a rovatszerkezet, és megjelentek a szervezeti kérdések. Bevallom, az első percek-től az RMDSZ-t pártoltam, ezt sokan nehezményezték szerkesztői munkámban, de úgy láttam, pillanatnyilag ez az a szervezet, mely a romániai magyarság sorsát igazítani tudja. Más nem is volt, ezt népszerűsíteni kellett. Nélkülözünk a jó tollú Sylvester Lajost, ő egy évig egy sort sem írt, mert a megyei RMDSZ elnöke volt

éppen. Farkas Árpád engem bíráló cikkét az első oldalon hoztam le, ezen ő nagyon meglepődött. Nem kellett megrendelni a kéziratokat, nem volt kézírathány! És rengeteget dolgoztunk. Előfordult, hogy három napig nem jártam otthon, egyszerűen nem volt időm rá. El kellett minden kéziratot olvasni, a nyomdával a közelharcot mindennap meg kellett vívni, és írtam a magam vezércikkeit is naponta. Tudniillik az volt az elvem, nem elég, hogy valaki főszerkesztő legyen, ahhoz, hogy kiérdemelje a természetes tekintélyt, meg kell mutatnia, hogyan kell írni. Mert ha nem teszi, a másiktól ne kérje számon a minőséget.

– A Háromszék vezércikkeit a Babeş–Bolyai Tudományegyetem újságírás szakán is elemezték, a tanszékvezetőtől tudom, hogy a műfaj Kosuth Lajos-i meghatározásának is eleget tettek az írások, valódi közvélemény-alakító vezércikkek voltak.

– A „hőskori” szerkesztésben ez volt a legnehezebb. Voltak pillanatok a zűrzavaros új demokráciában, amikor az emberek számára nem volt egyéb fogódzó, mint a lap. Önjelölt politikusok tűntek fel hatalmi igénnyel, levitézlett színházi rendezők, futóbolond állatorvosok stb. Valami fogódzót kellett nyújtani, hogy emberek, ebbe az irányba kellene menni. És ki kellett védeni egy sereg ostobaságot. Ún. álforradalmárok még a szerkesztőségbe is betörték például azzal, hogy a nagy barátság jegyében ezentúl olvadjon össze a magyar és román lap, és jelenjen meg két nyelven. Ezeket szépen elzavartam. A józan többség persze megértette, hogy végre dolgozni is kellene a nagy eufória után. Nem tagadom, beleszóltam a helyi politikai kérdésekbe is, a megyefőnök-választásba, rengeteget jártam le a megyei székházba, nehogy valami szélhámosok kaparintsák meg a hatalmat. (...)

(Interjú **Magyari Lajos** alapító-főszerkesztővel, *Krónika*, **B. Kovács András**)

Krónikások és „felbujtók” voltunk

(...) „Ígérjük, hogy a szabad sajtó munkatársaként hú krónikásai, tükrözői, ösztönzői leszünk a bekövetkező változásoknak, a demokratikus, összehangolt, együttes országépítésnek. Erre köteleznek Temesvár, Bukarest, Kolozsvár, Marosvásárhely s a többi megviselt városunk, községünk mártírjai. Erre biztat gyermekeink, mindannyiunk felcsillanó ígéretes jövője” – írtuk az 1989. december 23-án megjelent első szabad lapszámunk vezércikkében. Az olvasó eldönti majd, hogy a gépfegyverropogásos órákban megfogalmazott vállalásunknak

SEPSISZENTGYÖRGY
MAROSVÁSÁRHELY

mennyire tettünk eleget. Gyarlóság lenne azt állítani, hogy mindig sikerült fogadalmunk szerint cselekedni, de az tény: a Népujság az egyetlen Maros megyében terjesztett, gazdaságilag, politikailag független magyar napilap. Közéleti fórum, ahol a tisztességes véleménynyilvánítás a közösségi érdeket szolgálta, szolgálja. Bizonyítják ezt a megsárgult újságoldalak. Krónikások és nem egy esetben „felbujtók” voltunk, maradtunk a magyar oktatási harcban, az intézményteremtésekben. Kezdve a Bolyai iskola és orvosi egyetem diákjainak ülősztrájkjaitól, a gyertyás-könyves felvonuláson át a székelyek nagy meneteléséig, mindenhol jelen voltunk. Volt rá eset, hogy testi épségünk kockáztatásával, mint például a fekete március idején, vagy a nacionalista „tűzhelyvédők” rendezvényein.

Közösségünk sikereinek, úgy érezzük, hogy bizonyos mértékben mi is részesei voltunk. De a demokratizálódási folyamat nem ért véget. Sok még a tennivalónk, amíg a megálmodott társadalmi változások végbemennek. Kezdve a tényleges önkormányzatiságtól, el egészen a tisztességes megélhetést biztosító működőképes gazdaságig. Csak így fordíthatjuk vissza közösségünk fogyását, a jövőnket veszélyeztető elvándorlást.

Ebben a huszonöt évben sokan vizionálták a nyomtatott sajtó eltűnését és ezzel együtt a konzervatív beállítottságú Népujság megszűnését. Ennek ellenére még mindig büszkén írhatjuk a fejléc fölé, hogy a megye legolvasottabb napilapja. (...)

(Karácsonyi Zsigmond)

Önállóak függetlenek helyett

(...) Pontosan tudtuk, hogy mit nem akarunk, s teszem ma hozzá, azt hittük, hogy aminek reményeink szerint lennie kell, ugyancsak kézenfekvőként tűnik elénk. Csak fel kell nyitni a szó- és gondolat szabadság zsilipeit, hogy akadálytalanul utat mutassanak. Ez volt a demokrácia varázslatos új világa. Mert ez a gyökere mindennek! No persze, a sajtó, a szűkebb pátriánkban akkortájt is közelebről ki- és megkeverülhetetlen Népujság. Emlékezzünk az ötven, százméteres, rendben, türelemmel kigyózó sorokra, nem, nem a kenyérboltok előtt, hanem az újságosstandoknál: még nem tudtam, tudtuk (?), hogy a demokrácia könnyen fogyasztható, de nehezen emészthető! „Éhe a szónak...”

Lehetett ezt a mindent betöltő eufóriát hideg távolságtartással megélni? Voltak, akiknek sikerült. Nem tudják, mit veszítettek, de azt igen, jól, hogy mennyit ártottak. Zárjam rövidre, mielőtt még túl messzire kalandozom: kijózanodtunk!

Kénytelenek voltunk: a felhőtlen eufóriát, az összetartozás felemelő élményét a múlt és a folyó idő zugaiból mind gátlástalanabban elősetenkedő sötét árnyak tették kétségessé, eszközökben alig válogatva. Kiderült, hogy semmi sem az, aminek látszik, s a látszattól eljutni a „lényegig” nem az az út vezet, amire rátalálni véltünk, s amelyet készek voltunk szívvel, ésszel a magunkénak tudni.

A Népujság születésekor hosszan tanakodtunk, mit kezdjünk az egyfajta útkeresés akkortájt elburjázott „független” fogalmával. Hogyan is lehetnének függetlenek, amikor az új, a más(világ) olyan küzdelmekbe tuszkolt embert, közösséget, amelyek a pártatlanság vonzónak tűnő állapotát lehetetlenné tették. Talán negyedszázad alatt sem vette észre a kedves olvasó, hogy a Népujság impresszumában, az irányt és szándékot egyaránt kifejező „önálló” kifejezés szerepel. Utat téveszthettünk olykor ebben, a tévedésektől sem kímélt meg a sors, de hitem szerint az útirányt sikerült megőriznünk a nem kevés kísértés dacára. Ma sem gondolom másként! Mert életem (egyik) meghatározó élménye volt, midőn a Népujság ablakai alatt áradó, tüntető tömeg magyarul harsogta: „A Népujság is velünk van!...” De ez már egy más történet.

(Makkai János)

A sajtó többlet-felelőssége

Alapítása 25. évfordulóját Nagykarolyban ünnepelte a Szatmári Friss Újság. A rendezvényen, ahol a MÜRE elnöke, Rácz Éva is köszöntötte a kollégákat, beszédet mondott Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke is: „A Szatmári Friss Újság sok mindent látott, tapasztalt az elmúlt 25 esztendőben, ám bebizonyosodott, van tartalékuk arra, hogy előre menjenek, haladjanak. (...) Az újságírás az erdélyi magyar közösségben többet jelent, mint máshol. Nálunk az újságírás közszolgálatosság, identitás-megőrzést jelent, ez pedig többletfelelősség újságírónak, lapkiadónak, közéleti embereknek egyaránt. És éppen ez a közszolgálatosság az, ami miatt nagyon sok szempontból újságíró és politikus munkája hasonló. Összeköt ez bennünket, e mellett pedig nekünk, politikusoknak, szükségünk van arra, hogy tükröt tartsanak elénk, és szükségünk van arra is, hogy közös célokat tűzzünk ki magunk elé.”

Kelemen Hunor hozzátette: a megyei lapok fennmaradása azt bizonyítja, az olvasók hisznek abban, hogy szükség van a nyomtatott újságokra.

(A Hargita Népe és a Nyugati Jelen esetében nem sikerült használni a megfogalmazott kéresemre sem futott be anyag lapzártánkig.)

SZATMÁRNÉMÉTI

Sajtóklub Marosvásárhelyen

Tizenegy szerző – köztük négy marosvásárhelyi – kalotaszegi riportkötetét mutatták be a január 15-én a Szentgyörgy utcai Bach borozóban rendezett MÚRE Sajtóklub-esten.

Az *Időutazás Farnastól Zsobokig* című kötet egy tavaly augusztusi riporttábor „gyümölcse”, amely télire érett be. Az írott sajtó munkatársai a megyésítéskor kettévágott Kalotaszeg még élő hagyományairól, a mind egyre felgyorsuló életvitelről, a térség gondjairól írtak. Ilyen az összeomlás határán lévő farnasi református templomról szóló riport, vagy az az írás, amelyből kiderül, miként is hímezték ki a szó szinte szoros értelmében a zsoboki asszonyok a faluba vezető aszfaltozott utat. „Nem tudományos igényű felmérés volt ez, nem is néprajzi gyűjtőút, de mégis, mindkettőből egy kicsi: pillanatképet festettünk a mai Kalota-Alszegről, az ottani emberek világáról, életéről, helyzetéről” – jellemezte a kötetet és célját Rácz Éva, a Magyar Újságírók Romániai Egyesületének (MÚRE) elnöke és a tábor ötletgazdája. A nemrég napvilágot látott munkában négy marosvásárhelyi szerző is részt vett: Antal Erika, Bögözi Attila, Gáspár Sándor és Szucher Ervin.

A sajtóklub-i könyvbemutatón Bögözi Attila újságíró elmondta, hogy többször végigjárta a Zsobok és Farnas közötti, alig három kilométeres utat, s bár a távolság a két település között sebes járású embernek alig több mint húsz perc, időben mintha évszázadok választanak el a két falut, amelyek közül Zsobok a talpra állás, Farnas a haláltusáját vívó közösség példája. Leginkább olyan helyen érezni mindezt, mint a farnasi református templom, amely erdélyi épített magyar örökségünknek ritka szép, csodálatos ékszere, s amit mégis pusztulásra ítélte a sors, leginkább pedig a híveknek lassan elfogyó lélekszáma. Bögözi Attila idézte azt a farnasi öreg bácsit, akivel épp együtt gyalogolt az országúton, s aki így fakadt ki az újságírónak: „Megmondom én magának, hogy miért nincs pénz a református templom restaurálására. Mert a politikusok csak akkor járnak ide, az Isten háta mögötti faluba, amikor szavazatunkért

jönnek könyörögni. Aztán, ahogy jöttek úgy mennek is, a helyi gondok pedig maradnak.” Ennek az életérzésnek a mentén kezdett nyomozásba az újságíró arról, hogy miért is nem törődik senki egy ilyen csodálatos múkincsel, és bizony történelmi igazságtalanságokba ágyazott, meglepő felfedezések egész sora vezette el az oknyomozó riportert egy olyan váratlan fordulathoz, amely az olvasót is mélyen megdöbbeníti.

Antal Erika két zsoboki családnak az életútját mutatja be, olyanokét, akik végigdolgozták az életüket, mindenféle munkát elvállaltak ahhoz, hogy nyugdíjas korukra ne kelljen nélkülözniük. Idős korára az egyik családfőt agyvérzés érte, a másik családban pedig az unoka külföldre való távozása miatt búslakodnak.

Míg Zsobokon takaros házak, iskola, felújított templom áll, a gyermekotthon és az azt kiszolgáló malom, pékség, tejfeldolgozó számos helybélinek biztosítja a tisztességes megélhetést, és csaknem húsz éve megszervezik a képzőművészeti alkotótábor, addig Farnast az elnéptelenedés fenyegeti. Az előbbi településen gyermekotthon, az utóbbiban öregek háza működik, ami jól tükrözi a két falu közti különbséget – mutatott rá a könyvbemutatón Gáspár Sándor. Kollégája, Szucher Ervin arról mesélt, milyen nehezen fedték fel az inaktelkiek, hogy harminc évvel ezelőtt miként „tett rendet” a faluban egy magát Rózsa Sándor bandájának nevező héttagú csoport.

SZ. E.

Megjelent a *Vásárhelyi Hírlap* 2015 január 20-i számában

Önkormányzati támogatásra is számítunk

„Együtműködési szerződést írt alá Rácz Éva, a Magyar Újságírók Romániai Egyesületének (MÚRE), valamint Borboly Csaba, Hargita Megye Tanácsának elnöke december 19-én, pénteken. A csíkszeredai megyeházán tartott találkozó alkalmával megkötött megállapodás célja rendezvények, programok társszervezése. A felek egyetértettek, hogy Hargita Megye Tanácsának és az újságíró-szervezetnek számos területen van lehetősége az együtműködésre, ehhez ad keretet az egyezmény.”

Ennyi volt a hír, amely december közepén megjelent honlapunkon, de ennél sokkal több kommentárt kiváltott. Arról, hogy ez politikai elkötelezettség, hogy miért ott, gyanús, hogy pont azzal – és még sok más, elvégre Moldova Györgynek (abban is) igaza van: véleménye mindenkinek van egy. És abban is igaza kell hogy legyen, hogy senkit nem érdekel a másé.

Azért elmondom, hogyan történt.

Kezdődött azzal, hogy 2013 végén megke-restek Hargita Megye Tanácsától: legyünk társszervezői a Hargitai Sajtónapnak, amelyet Csíkszeredában tartanak, s pályázatot írtak ki, várva az egész Székelyföldről szóló írásokat, s azokat majd közösen elbírálhatnánk és díjazhatnánk. Ennek a munkának a legnagyobb része akkor (is, s várhatóan legközelebb is) a MÚRE részéről Sarány Istvánra, területi megbízottunkra maradt. A díjakat kiosztották, a díjazottakat megünnepelték.

Eközben megírtam annak az együtműködési megállapodásnak a tervezetét, amelyet a MÚRE köthetne meg Hargita Megye Tanácsával, s amely megteremtené a keretet, hogy a megyei önkormányzat támogathassa az újságírókat, akár azokat is, akik nem a megyében dolgoznak, azáltal, hogy támogatja az újságírók egyesületét, amelynek bejegyzési helye Marosvásárhely, s ilyenként más városban és máshol, mint Maros megyében, nem pályázhat önkormányzati támogatásra. Pedig jól jönne, mint bárki másnak, elvégre minden civil szervezet tagsága annyira „él jól”, amennyire támogatják.

Nem a tagok: a pályázatok, a sajtóval jó (és minél jobb) kapcsolatokra törekvő cégek, a mellettünk kiálló magánszemélyek... s adott esetben az önkormányzatok (ennek szép példája volt Nagykároly 2014 őszi esete).

Sokan vannak a támogatóink? Sokan nem, de határozottan vannak! Maradjunk ennyiben: vannak, de bármikor szívesen bővítjük a listát újabb nevekkal, s még annyit, hogy köszönjük az eddigi kiállást mindenkinek!

De térjünk vissza Csíkszeredába. Az egyezmény-tervezetet hivatalosan elküldtük, s vártunk. S egy év múlva, amikor a MÚRE megalakulásának helyszínére tervezett rendezvényünkről készültünk egyeztetni a Hargita Megyei Tanácsnál (és még több helyen Csíkszeredában), elem tették az egyezmény szövegét. Azét az egyezményét, amely az előbbi keretet írja körül. Szó van benne egymás ingyenes és kölcsönös promoválasáról, az önkormányzatokra érvényes megkötésekkel együtt, s azzal együtt, hogy a MÚRE, médiapartnerként csak olyan anyagokat tesz közzé, amelyek például megfelelnek az Országos Audiovizuális Tanács szabályozásainak.

Aztán átadtam Borboly Csaba elnöknek idei kiadványaink gyűjteményét, s arról beszélgettünk, hogy mindaz a tevékenység, amelyről meséltem – éspedig: riportpályázat és -tábor, képzések, műhelytalálkozók, diákkonferenciák stb. – történhetnének Hargita megyében is. Miért ne szólhatnának pályázatra írott riportjaink a Hargitába hazatérő fiatalok lehetőségeiről, az időnként lendületes, majd lankadó fejlesztésekről? Miért ne járhatnánk körül a faluturizmus témáját például Gyergyóban, ha már Szárhegyen oly sok évig élveztük a kényelmet? Szakmai szervezatként miért ne mondhatnánk véleményt arról, hogy milyen az önkormányzatok kommunikációja? S vajon miért ne legyen a MÚRE közvetítője annak, hogy a (sok főszerkesztő véleménye szerint felkészületlen és unott) egyetemi hallgatók gyakorlatozzanak Hargita Megye Tanácsánál?

Most, hogy leírtam, ismét végiggondoltam. S felelősségem teljes tudatában kijelentem: Tisztelt Tagtársak, ha így fogadnának, azt az egyezményt ma is, máshol is aláírnám!

Rácz Éva

Borboly Csaba és Rácz Éva aláírja a megállapodást

Hitünk a sajtóban¹

A kérdés, amelyre keresem a választ: lehet-e keresztény a világi sajtó? A szóhasználat tudatos, ugyanis mindjárt az elején le kell szögeznünk: a tömegkommunikáció ma két minőségi szinten zajlik. A szélesebb és alacsonyabb rendű szórakoztató média, illetve a komoly sajtó szintjén. A komoly sajtónak nem feltétlenül kell komorabbnak lennie, mint a modernkori média cirkuszának. De erről később!

A szórakoztató média szereplői az idomárok, a légtornászok, a bohócok. A sajtó munkatársai viszont értelmiségiek, akiknek címerében a legfontosabb elem a kérdőjel. Lehetnek-e keresztények e tamáskodók? A XIX. és XX. század materialista gondolkodói szerint aligha. Még Max Weber tanulmányorozatában, *A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme* című munkájában is úgy fogalmaz, hogy létezik egy

alapvető értelmiségi attitűd a hittel kapcsolatosan, s ez a viszonyulás inkább a menekülés útja, semmint az értékteremtés alapja. Az értelmiség – így Weber – úgy fogja fel a világot, mint értelm-problémát, különféle utakon próbál minden részletében folyamatos értelmet kölcsönözni a törté-
 séknek – éppen a törté-

ténekek elemzésével foglalkozik ma a kor követelményeivel lépést tartó újságíró –, s amikor konfliktusba kerül a világ realitásaival, a világ rendjével és a világban lehetséges életvitellel, bekövetkezik a világtól való tipikus értelmiségi menekülés. Az a vallásosság, amelyre az értelmiségi törekszik mindig egyfajta belső elesettségből, lelki ínségből vagy nyomorból fakad – magyarázza Weber.

Ezek szerint a vallásos újságíró elesett, lelki ínségtől kínzott, nyomorban élő ember volna?

Krisztus a világ megszentelését tűzte ki célul, nem pedig a tőle való menekülést. Így azok az újságírók, akik valódi keresztények, nem a menekülés útját járják. Nyomoruk nem lelki ínség, profánabb oka van annak: a világi politikai hatalom megvető, ellenséges magatartása a sajtóval szemben, a gazdasági cenzúra korszerű értelmezése és eredményes alkalmazása: a

szerkesztőségeket sújtó bérilletékek és adóterhek. De ezek sorjázása nem tartozik a konferencia témájához.

Arról, hogy a keresztény újságíróra szüksége van a komoly sajtónak, a keresztény sajtóra pedig szüksége van a társadalomnak, nem kell meggyőzőnöm a jelenlevőket. A keresztény újságíró ugyanis azt az értelmiségi feladatot látja el, amit ellát többek között a lelkész is. Az emberi létezés káoszában keresi a rendet, hogy arról bizonyosságot tegyen a közönségre, közössége előtt, a rendhez pedig az igazságon keresztül vezet az út. Aki tehát az isteni rendet, rendeltetést keresi, annak az igazság problematikájával kell szembenéznie. Az igazság azonban nem lesz több magánvéleménynél, hacsak az igazság keresése közben a kérdező nem találja meg az Igét. Így tehát a vallásosság nem a következménye, hanem az eredője az értelmiségi magatartásnak.

Mit kell kezdenie a keresztény újságírónak ezzel a magatartással? Az újságírás – a közhiedelemmel, a tölcseelmélet híveinek meggyőződésével ellentétben – nem változtatja meg a sajtófogyasztók kialakult vagy kialakulóban lévő véleményét. Az újságíró nem alkimista, aki újságtölcseken át üres fejekbe általa megvalogatott gondolatokat tölt át. A sajtó szerepe mindenekelőtt a megerősítés.

Két kísérlet igazolja, hogy a sajtófogyasztó kialakult véleményét a tények, amelyeket a sajtó szolgáltat, nem befolyásolják. Az egyiket az Egyesült Államokban végezték el. Az amerikai választások kampányában vannak olyan nemzetbiztonsági kérdések, amelyekre a jelöltek azonos választ adnak. A sajtóban bemutatott azonos kérdésekre adott azonos válaszok ismeretében kérdezték meg a republikánus, illetve demokrata választókat, hogy szerintük melyik jelölt javaslata vezethet a probléma megoldásához. A demokrata szimpatizánsok a demokrata jelölt, Al Gore, a republikánus szimpatizánsok a republikánus jelölt, George W. Bush válaszait tartották elfogadhatónak.

A keresztény sajtó szerepe tehát megerősítő szerep. Azok az erkölcsi normák melletti kiállítás, amelyek a tízparancsolatból vezethetők le, illetve ama krisztusi parancsolat máig tartó érvényességét hangsúlyozzák, amely előírja, hogy úgy szeressük felebarátainkat, mint önmagunkat.

A másik kísérletet a szabad sajtó gyakorlatát nélkülöző Oroszországban végezték el. Egy

Ambrus Attila,
a Brassói Lapok
főszerkesztője

¹ Elhangzott 2014. november 15-én, a szászrégeni DIO-Házban szervezett, egyház és újságírás tematikájú konferencián.

helyhatósági választás idején azt kérdezték meg a lakosságtól, hogy az akkori miniszterelnök, Vlagyimir Putyin által támogatott párt vagy az ellenzék kínált a tévévita során életképebb megoldást az ország gondjaira. A válaszolók olyan arányban tartották jobbnak Putyin pártjának programját az ellenzékénél, amilyen arányban az győzött is a választásokon: 97 százalékban. Csakhogy a választási kampányban nem is tartottak tévévitát! A média butító hatására a mai ember ma már nem azt hiszi, Tamás módjára, amit lát, hanem azt látja, amit hisz. Legfennebb azt hiszi, amit a média megmutat neki a való világnak nevezett kuliszákból: gyilkosságokat, házasságtörést, természeti katasztrófákat, csalást, lopást, korrupciót. A Gonosz diadalát. A tömegmédia mindenhol konfliktust jelenít meg, akár a nagypolitikáról tudósító hírről, akár a médiafogyasztó közvetlen környezetéből származó információról legyen szó. Az emberek életvilága csak akkor lesz érdekes a tömegmédia számára, ha ott valami rendkívüli, szokatlan, többnyire az életvilág zavarát jelző konfliktus bontakozik ki. És a médiafogyasztó elhiszi, hogy ez a világ, amelyben ő él. Ha nem is imorális, de legalábbis amorális tere a tragikus létezésnek, ahol nyoma sincs Istennek.

A keresztény kommunikáció nem a világ konfliktusait helyezi a közlendője középpontjába, éppen ellenkezőleg, a konszenzus, a társadalmi harmónia lehetőségét emeli ki. Ez a kibékíthetetlen ellentét a magyarázata az egyházi kommunikáció sikertelenségének a tömegmédia területén.

A keresztény sajtó feladata a teremtett világ bemutatása. A nagy kozmikus csillagvárosoktól a szubatomi részecskékig, de elsősorban a Föld és az emberiség nagyszerűségéig. Arisztotelész is rácsodálkozott arra, hogy sok minden van, ami csodálatos, de az embernél semmi sem csodálatosabb. Ez a csoda pedig a teremtőt dicséri. Az emberi történelem pedig nem az erkölcstelenség és erkölcsnélküliség folyama. Az Isten törvényei szerint élő ember érdekesebb és figyelemre méltóbb események részese és szereplője, mint a gyilkosságok, a pusztítás. A szeretet parancsát teljesítő emberek története érdekesítő olvasmány és hitet erősítő példa.

Sokan megkérdezték, miért nem közöl úgynevezett fekete krónikát a Brassói Lapok, miért nem ír a sztárok és a celebek hányatott életéről, mint a legtöbb menő lap. Ez a szerkesztői koncepció! – ennyi a válaszom. Egy ízben rám kérdeztek: Talán mert keresztény lap? Ha a gonoszság, a rütség, a szenny népszerűsítésének a megtagadása keresztényi magatartást jelent,

akkor az. S ha keresztényi magatartás a közönség számára azokat a kérdéseket tárgyalni, amelyek összekötnek, és elvetni azokat, amelyek szétválasztanak, akkor megalakulásának pillanatától kezdve keresztény újság a Brassói Lapok, hiszen már az 1849-e megalapításakor, majd 1898-as újraindulásakor ezzel a szándékkal jelentkezett.

Ennyit a megerősítésről.

A keresztény világi sajtónak más küldetése is van: az előevangélizálás. Azoknak a megismertetése a teremtett világgal, akik keresik az élet értelmét, keresik az „ismeretlen Istent”.

A kilencvenes évek elején a sajtó egyik legtöbbet vitatott kérdése az volt, hogyan lehet a kommunista előéletű lapokban, rádiókban, tévékben megjeleníteni a vallásos témákat. Kézenfekvő megoldásként kínálkozott a keresztény ünnepek előtt tematikus oldalakat szerkeszteni, amelyek hasábjain – mint korábban a pártkongresszusok idején, megszólaltak az üzemi párttitkárok, téveselnökök – lelkészek szövegeit közölték. Ha a szocialista sajtóban szigorúan be kellett tartani a munkások, parasztok, értelmiségiek; férfiak, nők; illetve románok, magyarok, szászok arányát, a vallási oldalakon is kötelezően egyidőben kellett közölnie, és ebben a sorrendben a római katolikus, az evangélikus, református és unitárius lelkészeknek. Voltak lapok, amelyek a lakosság felekezeti összetételét is figyelembe vették, a vidéken domináns egyház képviselője írta a leghosszabb beszélyt, a legkisebb egyház vezetője a legrövidebbet. Az ünnepi lapszámban aztán a lelkészi gondolatok mellett olvasni lehetett az egyházat ért sikkasztási vádakról, a gyerekeit megerősökölő belgiumi magyar lelkészről, a hetedszer elváló popsztárról, a kábítószer hatása alatt alkotó tinibálvány toplistás sikeréről és a véleményoldalon arról, hogy be kellene tiltani a karácsonyt, mert a szeretet nem legfőbb, hanem az individualista társadalmak boldogságát megzavaró jelenség.

Voltak, akik azt az utat választották, hogy a keresztény szellemiségű lapnak minden egyes számában, minden egyes oldalán, minden egyes hasábján sajátos eszközökkel, a prozelitizmus kísértésének ellenállva a keresztény etika szerint írnak. Kiegészítve a mózesi és krisztusi törvényeket, az újságírói tízparancsolattal, mely Ritoók Jánost parafrazálva így hangzik:

Ne hazudj.

Ne hazudj.

Ne hazudj.

(folytatás a 13. oldalon)

A román sajtó betegségeinek láttelele

Az elmúlt hetekben jelent meg Constantin Schifrineț¹: *Tömejtájékoztatói eszközök, törekvésszerű modernizáció és európaizáció az internet korában*² című könyve.

Ebben a munkában a szerző arra vállalkozott, hogy pillanatképet készít egy teljes átalakulásban lévő, ám a reformnak meglehetősen mereven ellenálló üzletágról, kommunikációs szolgáltatásról, a román sajtóról. Írhattam volna, persze romániai sajtót is és ezzel a kutató megállapításait kiterjesztettem volna a honi magyar és más kisebbségi sajtóra, de nem tettem, mert a szerző sem tesz említést könyvében külön a kisebbségi sajtóról. Mindazonáltal vélelmezhető, hogy a leírt jelenségeket Schifrineț professzor aligha tekinti kizárólag a román médiára jellemzőnek.

A könyv voltaképp nem tesz egyebet, mint egyrészt felleltározza a román sajtó alapvető problémáit, majd azt elemzi, hogy ez a modernizációban megrekedt, vagy csak bizonyos elemeiben modernizálódott sajtó, miként válik kiszolgáltatottá az internet, a totális kommunikáció korában. Merthogy a műszaki haladást a világ, a globalizáció akkor is rákényszeríti Romániára és a román sajtóra, ha az erre nincs felkészülve.

Az első és legjelentősebb megállapítása a könyvnek az, hogy Romániában gyakorlatilag nem létezik független sajtó. Vannak

ugyan el nem kötelezett, autonóm újságírók – többnyire olyanok, akik más polgári foglalkozást is űznek, ezért nincsenek kiszolgáltatva a kenyéradó gazdák elvárásainak – azonban ezek vagy kiszorultak a mértékadó és nagy példányszámú lapok rovataiból, saját blogjaikon, vagy jelentéktelenebb kiadványokban publikálnak, vagy nem hivatásos hírlapírók, csak ritkán, mindenféle kényszer és rendszeresség nélkül írnak, ezért befolyásuk korlátozott. A sajtó – különösen a televíziók – minden esetben politikai vagy gazdasági lobbik vállalkozásai és a tulajdonosok egyre gátlátalanabban igyekeznek érdekeiket érvényesíteni. Áll ez a megállapítás a külföldi tulajdonban lévő sajtóorgánumokra is, amelyeket gyakran romániai érdekcsoportok szponzorálnak.

Ez a jelenség elsősorban abban érhető tetten, hogy a román újságírás információszegény és véleménygazdag. Kevés a hír, viszont nagyon sok a magyarázat, gyakran a műfajok világos elkülönítése nélkül. Hasonlóképpen beszédes jelenség a témaválasztás. A sajtó általában arról ír ami a tulajdonosi kört foglalkoztatja és nem arról, ami az állampolgár tájékozódását szolgálná. Ez a magyarázata annak, hogy az európaiasodás, a külpolitika, a különböző globális gazdasági vagy szociális jelenségek hiányoznak a román sajtóból, vagy, ha jelen vannak, akkor is felszínesen tárgyalják azokat. A nemzetközi események csak akkor kerülnek premier plánba, ha annak van valamilyen konkrét belpolitikai vonatkozása.

Miközben a politikai befolyás alatt álló média manipulál, a gazdasági irányítottságú bulvárosodik. Ez a sajtó kiszolgáltatottságának az egyértelmű jele.

A sajtó második nagy gondja a színvonalatlanság. Ennek, csak részben oka a tulajdonosi érdek. Oka az is, hogy az újságíró-képzés esetleges, a sajtóban a fizetések nagyon kiegyensúlyozatlanok: a nézettséget/olvasottságot hozó sztárokat túlfizetik, miközben az úgynevezett aprómunkát végző riportereket minimálbéren tartják. Márpedig a sajtó igazi ereje a hír és nem a show. Harmadrészt Romániában nincs – mert soha nem is volt –

1. Constantin Schifrineț a Bukaresti Közigazgatási és Politikatudományok Főiskoláján a Kommunikációs és Közkapcsolat-szervezési Karának professzora. Négy évig (2008 és 2012 között) az intézmény keretén belül a kommunikációs tudományok tárgykörben írt doktori disszertációinak vezetője volt. Két ízben (1968 és 1990, illetve 1994 és 2004 között) az Ifjúsági Kutatóintézet munkatársa volt. Dolgozott igazgatóként a Művelődési Minisztériumban, társalapítója és dékánja volt a Dimitrie Cantemir Keresztény Egyetemnek. Tudományos munkái: "Filosofia românească în spațiul public. Modernitate și europenizare" (2012), "Europenizarea societății românești și mass-media" (coord.) (2011), "Sociologie românească modernă" (2009), "Formele fărâ fond, un brand românesc" (2007), "C. Rădulescu-Motru. Viața și faptele sale", vol. I-III (2003-2005), "Geneza modernă a ideii naționale" (2001), "Sociologie" (1999), "Educația adulților în schimbare" (1997), "Civilizație modernă și națiune. Mihail Kogălniceanu, Titu Maiorescu, Mihai Eminescu" (1996), "Lectura și biblioteca publică" (1991), "Tineretul între permanență și innoire" (1987); "Generație și cultură" (1985), "Adolescenții și cultura" (1974), "Studentul și societatea" (1973).

2. Mass-media, modernitate tendențială și europenizare în era Internetului, Tritonic Könyvkiadó, 2014.

konszolidált sajtópiac, tulajdonképpen nincs fogyasztói elvárás a minőségi újságírás iránt. A román sajtópiac nagyszerű terepe a nézettség-vadászoknak, ahol manipulációs technikákkal, ál-témákkal, vagy közönséges ripackodással nézettséget (hallgatottságot, olvasottságot) lehet növelni. Ilyen körülmények között a román sajtó az olvasók érzelmeire és nem az értelmére akar hatni.

A harmadik gond az, hogy még a demokratikus társadalmakban is kialakulhatnak nem demokratikus struktúrák. A szerző Jürgen Habermast idézi, aki szerint a fogyasztói társadalomban a sajtó késztetést érez arra, hogy szórakoztassa és ne tájkoztassa az állampolgárt, ami azzal a következménnyel járhat, hogy lemond társadalmi funkciójáról. Ez a jelenség Romániában is megfigyelhető, jóllehet nem feltétlenül csak a szórakoztató jellegű termékek veszélyezte-

tik a kiegyensúlyozott tájékoztatást és a hatalomgyakorlók demokratikus kontrollját, hanem a manipulációs szándékok.

Miközben tehát a román sajtó – az említett okok miatt – inkább a XIX. századi újságírás hagyományait folytatja, mintsem felzárkózna a XXI. század követelményeihez, addig megjelent az internetes sajtó, lehetőséget teremtve a globális kommunikációra. Tekintettel a sajtópiac kialakulatlanságára, a klasszikus sajtó elfogultságára és színvonalatlanságára, a hazai kommunikációt elárasztotta a manipuláció, a fogyasztók egyre nehezebben tudnak különbséget tenni a valós és hamis hírek között. Ugyanakkor – figyelmeztet Schifirneț – megjelentek a „a különböző szervezeti struktúrák jól képzett manipulátorai”, akiknek a hatása egyre nagyobb. Jól érzékelhető ez a jelenség a lapok internetes oldalain, ahol az olvasók véleményt, megjegyzést fűzhetnek a cikkekhez.

Eddig a Schifirneț-diagnózis. A szerző meglegszik azzal, hogy diagnosztizálja a betegséget, felvázolja annak etiológiáját. A gyógyítás már nem az ő dolga.

Székely Ervin

 (folytatás a 11. oldalról)

Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Mondj igazat!

Nem valami negatív értelemben vett „dogmatikus” igazságot ismételtetek ezek a lapok, hanem a lényeges keresztény hitet igyekeztek erősíteni, illetve átadni azt Teilhard de Chardin szellemében.

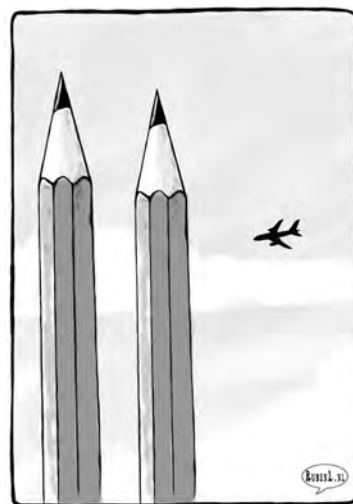
Ezeknek a lapoknak a felelősen gondolkodó szerkesztői felismerték, hogy a sajtó pozitív, de negatív hatással is lehet az emberek lelki, erkölcsi és szociális fejlődésére, a társadalom szerkezetére és működésére, a világszemléletre. Ezért tudatosan választották, hogy a tájékoztatás legyen tisztességes és hasznos, mely nem sérti az erkölcsöt, az emberi méltóságot. Tudatosították, hogy a sajtótermékek eredményesen felhasználhatóak az evangélium hirdetésére, de arra is, hogy kiúzzák a hitet az emberek szívéből. Ezért megfogalmazott céljuk lett nevelni, érzékennyé tenni olvasóikat a lelki értékek iránt, megtanítani mások, a másság tiszteletére, a szolidaritásra. A kommunikáció kul-

turális megközelítésének elmélete szerint a sajtó elsősorban nem az információáramoltatás eszköze, hanem olyan közeg, amellyel egy világnézetet mutatnak fel vagy erősítenek meg. A keresztény sajtó az esemény- és értékreprezentáció közge, érvényes séma a világ értelmezésére. Akik ezt felismerték, ezzel az örömhír hirdetésére vállalkoztak, s úgy értékelem, jó vállalkozás volt ez, és az is maradt. Ráadásul minden üzleti tapasztalatnak ellentmondva, ezek a lapok gazdasági szempontokat nézve is sikeresek maradtak.

Visszatérek az eredeti kérdésre: Lehet-e keresztény a világi sajtó? Erdélyben, ahol a lakosság döntő hányada hívó kereszténynek tartja magát, megkockáztatom: nehéz, de nem lehetetlen. Ami pedig az újságírói magatartást illeti: lehet pesszimizmust és lehet optimizmust sugallni. Korántsem mindegy, hogy hitet, reményt öntünk egymásba, vagy elkedvetlenítjük egymást, olyképpen, hogy rosszabbnál rosszabb példákat sorolunk fel. Én azt várom az erdélyi magyar újságírótól – de mindenki előtt magamtól követelem ezt meg –, hogy amikor a gondokról, bajokról beszél, vegye figyelembe, hogy mindig, minden élethelyzetben van, ami előremutató, ami reményt ad, cselekvésre ösztönöz bennünket. És ez az evangélium.

Ambrus Attila

A párizsi tragédia, a terror napjai után világszerte számtalan reakció jelent meg a médiában. Az alábbiakban egy újvidéki és egy csíkszeredai kollégánk írását idézzük a *Magyar Szó* és az *Erdélyi Riport* hasábjairól.

Gúnyhatár

A Charlie Hebdo munkatársainak halálhírére

Az első szó a mérhetetlen megdöbbenés és gyászé.

Nem tudok a gyilkosokról írni, csupán önmagunkról beszélhetek.

Az igazság, mérték. Törvényektől, szabályoktól és szokásoktól függetlenül. Van. Emberi. Mindenki magában hordozza, ezért kitépni nehéz, csupán szembesülni lehet vele. Az igazság, vélemény. Elrejtteni nehéz. Szitává lóheted, de meg nem ölheted, még akkor sem, ha az újság lapját a golyó, tapasztaltuk már, könnyen átjárja. A sajtó azt igyekszik elmondani, amit más elhallgatni igyekszik. Arról igyekszik lerántani a leplet, amit más, elsősorban a közélet, a közszereplők morális okok miatt eltitkolni igyekeznek. A sajtó, nyilvánosság, de nem mindegy hogyan teszi nyilvánossá a vélt vagy valós erkölcselenséget. És itt már kérdések egész sora merül föl. Mit szabad? Hol a gúnyhatár? Égtájak, földrészek, országok, kultúrák, nem jól vagy rosszul, hanem más-más formában teszik fel ezeket a kérdéseket. Ki-ki szokásai, törvényei vagy megszorításai, félelmei alapján rántja le a leplet a közerkölcsbe ütköző személyekről, dolgokról. Aki ezt a különbözőséget figyelmen kívül hagyja és bárkivel szemben: – Nekem mindent szabad! – jelszóval tesz félre isteni és emberi princípiumot, azt féltetni kell, majd sajnálni lehet, arról, a legrosszabb esetben, sajnós, fájdalommal, gyertyát gyújtva emlékezünk meg.

Szt. Pál szerint: Minden szabad nekem, de nem minden használ. (Korintusba írt I. levele, 6. 9-13).

„Ha valamit megtanulhattunk az Iszlám Állam felemelkedéséből, akkor az éppen az, hogy a provokáció lényegtelen. A dzsihadisták azért ölnek, mert ölni akarnak. Nem számít, hogy francia karikaturista vagy kurd gyerek, esetleg szociális munkás, újságíró vagy: ha nem a kiválasztottak egyike vagy, kilövési engedély van rád. A provokáció legfeljebb ürügy a tetteseknek, hogy végrehajtsák az akcióikat” – írja cikkében Padraig Reidy a The Telegraphban.

A ceruzának szíve van, puha grafit, de vitriolba mártva gyilkos fullánk lesz belőle, amely hatalmával megszedíti forgatóját. Az ilyen penaforogató, aki szándékosan vagy észrevétlenül túllép a jó ízlésen, a gúnyhatáron szélsőséges lesz. A szélsőséges nem épít! A szélsőséges rombol és öl, hiszen nem tud megfontoltan cselekedni, nem azok a módszerei, mint a józanul gondolkozónak, a többségnek. Kívül áll, vagy oda sodródott a mértéken túlra, értékeinken túlra és szembeszáll velünk, rajzzal és golyóval. Mi, a szent tanításokat szélsőségesen félreértelmező egyéneket, csoportokat nehezen, vagy egyáltalán nem tudjuk megváltoztatni, mi csak önmagunkat tudjuk mérsékletre szoktatni. A Nekem mindent szabad!, a vesztünetet jelentheti. Ma a Charlie Hebdo, holnap te!

Nem tudok a gyilkosokról írni. Csupán önmagunkról beszéltem.

Az első szó után, a sokadik is a mérhetetlen megdöbbenés és gyászé.

Requiescat in pace!

Léphaft Pál

Je suis France

Csíkszépvíz városias külsejű nagyközség Csíkszeredától alig több, mint tíz kilométerre a Gyimesek felé. Leginkább az örmények 17. századbeli betelepedése hagyott jellegzetes lenyomatokat a településen, de az utóbbi két évtized sem múlt el erőteljes változások nélkül. A községvezetésnek kiválóan sikerült a modernitást a hagyományőrzéssel összekapcsolnia, az infrastruktúrafejlesztés eredményeként egyre több új ház épült, megújultak a középületek, saját lapot jelentetnek meg, helyi rádió működik, életképesek a demokrácia helyi fórumai, ugyanakkor visszahozták a köztudatba az egykori káposztafesztiválokat és a népi szokásvilág más jellegzetességeit. Legújában arra is van gondjuk, hogy egy eldugott magyar települést, Kósteleket, amelyet Bákó megyéhez csatoltak és csak 74 kilométeres kerülővel lehet megközelíteni, egy, a Hargita megyei tanács segítségével felújított erdei úttal összekössék, így csupán alig valamivel több, mint tíz kilométert kell megtenni az elszigeteltség megszüntetéséért. És persze igen nagy gondot fordítanak Szent László király emlékének ápolására, a monda szerint ugyanis Szépvíz neve onnan származik, hogy a legyőzve lovával egy szikláról a patakba ugratott és szép víznek nevezte. A patak felső folyásán mintegy harminc évvel ezelőtt hatalmas víztározót létesítettek, többek között Csíkszereda is innen kap vizet, hat évvel ezelőtt pedig a község hatalmas, egész alakos bronzszobor felállításával emlékezett meg a névadásra. Operatőr munkatársammal dokumentumfilmet készítettünk a környék rendezéséről, a Dóczy András szobrász készítette talapzat elhelyezéséről és persze, csúcsmozzanatként azokról a pillanatokról, amikor a Bocskay Vince készítette alkotást egy nagy emelődaru a magasba emelte, majd a talapzatra helyezte. Hosszú perceken át kattogtattam a fényképezőgépet, amint Szent László, nyakában egy hurokkal az erdő, a hegyek és az ég között lebegett, arra gondolva, hogy visszahozhatatlan pillanatok ezek, majd elküldöm valamilyen fotókiállításra, ahol biztos az elismerés. Csakhogy amikor a digitális fotókat később megnéztem, a fölösleges részleteket eltávolítottam és imitt-amott másképpen is fotoshoppoztam rajtuk, felsejlett bennem, hogy bármennyire is valóságos a fotós ábrázolás, a jelképszámba menő király, nyakában a kötéllel, lehet bármennyire egyedi és látványos, minden bizonytalansággal a helyi lakosság és általában a csíki katolikusság érzékenysége. Úgy döntöttem, hogy szépen meghagyom az adattárolóban és még a később berobbanó közösségi hálóra sem teszem

ki, noha elég nagy a csábítás, hiszen sok ezren megnézhetnék. Ha mondjuk mindezt a Húsvét-szigeteken, vagy Angliában, a Stonehenge környékén fotózom, akkor eszembe sem jut, hogy ne jelentessem meg, hiszen az óriás szobrokhoz és egyedi sziklacsoportokhoz hozzá szokott szemnek fel sem tűnik.

Mindezt azért írtam meg, hogy eljussunk a Charlie Hebdo tragédia vallásszabadság-szólás-szabadság ügyében kibontakozott vitájának egy olyan vonatkozásához, amelyről nem sokat beszélnek. Hogy ezeket a karikatúrákat mindeneelőtt a francia társadalom, a francia történelem, művészet- és karikatúra/történet szellemében kellene értelmezni. 1789, a nagy francia forradalom óta az egyház és az állam kettéválasztása alighanem Franciaországban a legerősebb, az egyház a világ számára soha, egyetlen pillanatra sem volt tabutéma, és ez kisugárzik minden vallásra, azoknak minden intézményére, fő- és mellékalakjára. Ami máshol botrányos, az Franciaországban nem. A hasonló stílusú karikatúrák Damiertől kezdve végigvonulnak a műfajon és talán elegendő, ha a múlt század nagy karikatúristájára, Jean Effle gondolunk, hogy a Világ teremtménye sorozatában és más rajzaiban hányszor és hogyan ábrázolta az Urat, vagy milyen pikáns, erotikus, de biblikus fogantatású rajzokkal vívta ki magának a világhírnevet. Ez a karikatúra vonulat a maga vonalaival, szövegeivel, felületkitöltésével, a rajzok elhelyezésével Franciaországban, a franciák körében természetesnek hat. Mint ahogyan nem véletlen az sem, hogy az akadémikus festészet térszűrése után Párizs vált és maradt a modern képzőművészeti áramlatok otthona. Amiben ott megérzik az alkotás egységét, máshol lehet, hogy ki sem állítanak. A dada, szürrealizmus és sok más posztmodern irányzat másképpen edzette a franciákat, a Charlie Hebdo művészei pedig mindeneelőtt a saját közösségüknek alkottak és nem a botránykeltés szándéka járt a fejükben.

Feledve persze, hogy az ország lakosságának immár tíz százaléka nem azt a történelmet élte meg, mint a többség és a globalizálódás útjai az egész földkerekségre elvezetnek. Annak minden következményével egyetemben. A terrorizmusra természetesen soha, egyetlen pillanatra sincs mentség. Csak magyarázat. De ez hosszú hónapokra és évekre. Az alkotás abszolút szabadsága és az emberi lét helyhez kötött mindennapisága között.

Székesi Ferenc

Karácsony-kupát nyert a PRESSing

Miután december 18-án díszvacsorával (fotó) zárta az évadot, a Magyar Újságírók Romániai Egyesületének Maros megyei újságírókból álló futballcsapata, a PRESSing az esélytelenek nyugalmával indulva, ésszerű és fegyelmezett játékkal december 19-én megnyerte az idény utolsó tornáját, a Pálosi Csaba és barátai (Vakpali csapata) által második alkalommal megrendezett Karácsony kupát. Az előző estén a MŰRE elnöke, Rácz Éva is részt vett a csapat évbúcsúztatóján és díjazta a csapatot egész évi teljesítményéért. Az egy éve meghirdetett egyesületi megújulásban hangsúlyt kap a sport általában, a foci meg kiemelten, hiszen a PRESSing eddigi eredményeivel, s még inkább közösségkovácsoló példájával bebizonyította, hogy helye van – és nem is akármilyen – az egyesületi életben.

A marosvásárhelyi Szász Albert Sportliceumban rendezett Karácsony kupán részt vevő együtteseket két csoportba osztották. Az A csoportban a Vadiúj, a Kocsárd és a Sportiskola, a B jelű trióban a Bolyai, a PRESSing és a Vakpali kapott helyet. Körmérkőzéses formában zajlottak a küzdelmek, majd a két csoport első két helyezette mérhette össze erejét az elődöntőben, illetve az itt győztesek a döntőben.

A PRESSing, miután az első mérkőzésen 5–0-ra kikapott a Bolyaitól, a még kvalifikációt biztosító második összecsapáson 4–0-ra diadalmaskodtak a rendező Vakpali ellen, így az elődöntőbe jutott.

E második találkozó után az együttes csökkent önbizalommal folytatta, hiszen két meghatározó játékosa, a nyertes csoportmeccsen az első két gólt szerző Farczádi Attila, valamint az alakulat legszebb tagja, Miska Brigitta (a torna egyedüli női játékosa) nem maradhatott tovább a csapat mellett. Ennek ellenére, az elődöntőben a torna legkiválóbb együttese, a Sportiskola ellen magabiztos, védekezésre és eredményes ellentámadásokra (valamint a szerencsére) alapozva futballoztak. Így nagy meglepetésre 4–0-ra sikerült két vállra fektetniük ellenfelüket (gólszerzők: Czibalmos Csaba – 2, ifj. Csutor András és Zöld István), ezzel a döntőbe jutottak. A második elődöntőben a Bolyai 8–2 arányban lehangosította a Daróczi László

által vezetett Kocsárdot.

A döntőben a fáradságnak tűnő, viszont elszántan és precízen védekező újságírók csapatának (Szucher kapus parádéinak is hála) sikerült kibeküldenie a 0–0-s eredményt, majd a büntetőpárbajban Csorbai Lóri, Czibalmos Csaba, Czibalmos Ferenc és Csutor Tomi góljaival (az ellenfél két lövését a PRESSing kapusa hátrította) 4–2 arányban elhódította a Karácsony kupát.

A torna legidősebb játékosa címet a 71 éves Nagy Miklós Kund (PRESSing) nyerte el, a legjobb kapusnak Szucher Ervint választották, a legjobb játékos György István (Bolyai) volt, a Fair Play díjat a Vakpali együttes érdemelte ki.

A PRESSing felállása a következő volt: **Szucher Ervin** – kapus; **Nagy Miklós Kund, Karácsonyi Zsigmond, Farczádi Attila, Czibalmos Ferenc, Czibalmos Csaba, Berekméri Edmond, Csorbai Lóránd, Zöld István, Miska Brigitta és ifj. Csutor András** – mezőnyjátékosok. Igazságtalan lenne a többi kerettag nevét kihagyni, akik az év többi mérkőzésén erősítették a csapatot: **Bögözi Attila, Vajda György, Kádár Zoltán, Körmöczky Zoltán, Szakács Géza és id. Csutor András.**

Czibalmos Ferenc

A *Népújság* 2014. december 22-i számában megjelent cikk alapján

A Pressing 2014. évi mérlege

A tavaszi idényben 21 mérkőzésen 10 győzelmet, 2 döntetlent és 9 vereséget könyveltek el (66–62-es gólarány), míg az őszi szezonban a 16 találkozóból 11-et nyertek meg, s 1 döntetlen mellett 4-szer kaptak ki (gólarány 69–39), vagyis pozitív mérleggel zárták az évet.

A 37 mérkőzésből nyolc meccsen nem rúgtak egy gólt sem, másik nyolc találkozón viszont sikerült érintetlenül megőrizniük hálójukat. A 2014. év legsúfosabb veresége a Szabó Attiláéktól elszenvedett 4–12 volt, de a mezőbándi 4–9-es, a marossszentgyörgyi 0–5-ös és a II. Karácsony kupán elszenvedett, ugyancsak 0–5-ös „zakók” se a dicsőség öltönyének tartozékai.

A legnagyobb gólkülönbséggel megnyert találkozók: a Sapientia elleni 7–1, a Sepsiszentgyörgyi Sajtó elleni 6–0, a Csíki Sajtóval szembeni 6–1, a Salvamont elleni 10–2, s a Marossszentgyörgyi Öregfiúk elleni 7–1 is felejthetetlen marad.

Nagyváradon a Magyar Adásról

Az Illyés Gyula Könyvesboltban mutatták be a Román Televízió magyar nyelvű adásáról szóló kötetet, mely a Kriterion kiadó gondozásában jelent meg.

Az 1969-ben indult, 1985-ben megszüntetett, hetente három órán át sugározó magyar adás történetét *A mi magyar adásunk* címmel írta meg három egykori munkatárs, Józsa Erika, Simonffy Katalin és Tomcsányi Mária, huszonegy korábbi kolléga visszaemlékezéseinek felhasználásával. A CD-melléklettel is ellátott igényes kötet nagyváradi bemutatóján jelen volt Simonffy Katalin, valamint a Kriterion kiadó vezetője, Szabó Gyula, akikkel Szűcs László író, publicista és Králik Lóránd, a könyvesbolt vezetője beszélgetett (fotó).

Simonffy Katalin elmondta, a kedvező politikai konjunktúrának köszönhetően jött létre Romániában a televízió magyar adása 1969-ben. A kommunista vezetés célja akkoriban az volt, hogy magyar intézményeket hozzanak létre minél messzebb a magyarok lakta vidékektől.

Vallomás és kordokumentum

„Ezek az írások nem csak vallomások és esszék, hanem felidéznek a kort is, amelyben élünk. Enélkül a könyv nélkül már nem lehet megírni a romániai magyar televíziózás történetét” – fogalmazott a meghívott, aki tudatta azt, hogy az elvtársak úgy képzeltek, ez a műsor az Előre nyelvén megszólaló román adás tükörfordítása lesz. Hogy mégsem ez lett belőle, az nagymértékben Bodor Pál főszerkesztőnek volt köszönhető, aki 1970-től 1980-ig állt a műsor élén. Simonffy Katalin felidézte, mintegy negyven ember dolgozott a magyar adásnál, akik nagyon jó szakemberek voltak. „Kissé szabadabbak voltunk, mint a románok, nagyobb alkotói szabadságunk volt, mert ránk nem figyeltek annyira oda” – árulta el. Mindazonáltal a hivatásos cenzor a magyar adás minden műsorát megnézte előzőleg, és megmondta, mi mehet be adásba, és mi nem. Szóba került a besúgás kérdése is. Amúgy a kötet számos, eddig nem hozzáférhető dokumentumot is felhasznál,

például a kolozsvári magyar konzulátus titkos jelentéseit, amelyből kiderül, hogy a szekuritáté „egy pillanatig sem szűnt meg magyar irredentizmusról beszélni”. A vendégek elmondták, a negyven ember közül legalább ötven besúgó volt, és mindenki tisztában volt a szerkesztőségben azzal, hogy megfigyelik őket. A magyar adás 1985-ben szűnt meg, de addigra már olyan fojtogató légkör alakult ki, hogy talán jobb is, hogy akkor megszűnt –, vélekedett Simonffy Katalin.

A magyar kiadó

Az est utolsó harmadában Szabó Gyula az általa vezetett kiadóról beszélt. Elárulta: sokan úgy tudják, a Kriterion romániai magyar könyvkiadó volt, holott a Romániában élő összes nemzeti kisebbség könyvkiadására jött létre. A rendszerváltás után azonban tevékenysége magyar, és részben német nyelvű könyvek megjelenetésére szűkült le. „Fájlalom, hogy a Kriterion megszűnt kisebbségi kiadó lenni” – fogalmazott Szabó Gyula. Ennek oka az volt, hogy a romániai kisebbségek létrehozták a saját kiadói intézményeiket. Szabó elárulta: nehéz anyagi körülmények között dolgoznak, ráadásul a többi romániai magyar kiadóval való együttműködésnek is komoly hiányosságai vannak. Az egész hazai magyar könyvkiadói közösségre utalva elmondta: „együttműködésben nem vagyunk valami jók.”

Pap István

(A *Bihari Napló* tudósítása alapján)

Közszolgálat félpénzből

Gondok árnyékolták be a Román Közszolgálati Televízió (TVR) Magyar Adásának 45. születésnapját: a szerkesztőség (akárcsak a román közszolgálati média egésze) adósságokkal küzd, nincs pénz műsorgyártásra, hol a csőd eljárás beindításáról, hol a fizetésképtelenség bejelentéséről hallani.

A TVR 2013 tavaszán közel hétszáz alkalmazottat bocsátott el, ám a remélt gazdasági talpraállás elmaradt. A felhalmozott adósság nem lett kisebb, a műsorgyártás jórészt megbénult, és ezen a 2013 decemberi elnökváltás sem változtatott. Ez az állapot a Magyar Adásra is kihat: nevetésgesen kevés pénzből próbál műsorokat gyártani a csökkentett létszámmal működő szerkesztőség, még az a lehetősége sincs meg, hogy külsős bedolgozókkal pótolja a kiszállások, terpmunkák hiánya miatt keletkezett úrt.

Megkérdezni Pistától...

BÚCSÚ FISCHER ISTVÁN RENDEZŐTŐL

2014. december 14-én hunyt el, életének 78. évében Fischer István, a romániai magyar filmkészítés jelentős egyénisége, rendező. Kolozsvárott született 1936-ban, egy borszéki szezonfényképész unokájaként, kolozsvári mozialapító és mozigépész fiaként. Az ötvenes években kezdett filmkritikákat írni, majd 1967-ben végzett operatőrként kerül a Sahia filmstúdióba. *Mérleg* című rövidfilmje meghívást kapott az oberhauseni fesztiválra, majd több munkáját is díjjal értékelték. Rejtett kamerával forgatott börtönben, leforgatta egyetlen játékfilmjét, a *Legalább Európát!* 1973-ban disszidált Németországba az ARD német televízió saarbrückeni stúdiójának főmunkatársaként dolgozott (1973–1999). New Yorkban forgatott magyar filmet André Kertészről, a német kereskedelmi televíziózás születése előtt forgatott az amerikai showman, Bob Braun műsorának kulisszatitkairól, készített portréfilmet az örökfiú festőnő Beryl Cookról, és eljutott a pápuák földjére, majd Grúziába és Indiába. Több mint 35 dokumentumfilmet készített. 1999-ben Magyarországra költözött, ahol négy filmet írt-rendezett a Duna Televízióknak, a *Kolozsvár–Nápoly és vissza* Tordai Zádorról, *Rémálmok nyomában* Randolph L. Brahamról, a film elnyerte a Kamera Hungária fesztiválon a legjobb dokumentumfilm díját, *Honnan jöttél, Ádám?* Bodor Ádámról készült film, valamint a *Varjúroptetés* címűt. 2009-ben visszaköltözött Németországba, haláláig Aachenben élt.

Most ismét meg kellene kérdezni Pistát. Hogy mit gondol erről az egész szömyűségéről például. Erről a Charlie Hebdo ügyről. Meg a világsajtóról, az előzményekről és a világméretű politikai színházról, ami megtöltötte a tévéket. Bár sejtem, mit mondana, bizonytalan vagyok. Tudom, hogy sohasem ítélezett alapos tájékozódás és vizsgálódás nélkül. Aki nem ismerte, nem tudhatta, hogy dühkitörései, káromkodásai vagy éppen nagyszerű poénjai mögött mekkora tapasztalat, megélt és megszerzett tudás, kicsiszolt ízlés rejlik. Rejlik – mondom – mert tudásával, műveltségével sohasem kérkedett. Érzelmeivel sem. Pedig szenvedélyes, érzelmes ember volt. Mint minden igazi művész. Ő is Charlie volt – gondoltam sokszor ezekben a napokban, mert néha udvariaskodás és finomkodások nélkül, röviden és sértőn mondta meg véleményét embereknek szemtől-szemben vagy írta meg egy-egy polemizáló cikkében. Bár írásaiban inkább az elemző, érvelő újságírást művelte. Ahogy történészekkel, magyar, zsidó vagy amerikai kutatókkal és újságírókkal vitatkozva a fájdalmas Kasztner-ügyben védte álláspontját, mindig a tényekre, dokumentumokra, szemtanukra hivatkozva.

Elviekben a szókimondást és az ehhez való jogot pártolná most is, hiszen ezt tette „mindhalálig”. Ezért költözött vissza Németországba jó pár év magyarországi tartózkodás után, mert azt érezte emitt veszélyben ez a jog, a más véleményhez való jog, a másság joga. És annakidején 1973-ban is ezért szökött ki nyugatra, ezért maradt kinn Németországban, mert már

érezte, látta, hogy itt Romániában „a helyzet fokozódik”, lassan a legsötétebb diktatúra bontakozik ki. Pedig akkor még... Akkor még Bodor Pál jóváhagyta a második fikciós forgatókönyvét (ugyancsak Páskándi novellából), holott az elsőt, a „Legalább Európát” című kisfilmjét három tévéelnöki vizionálás (cenzori megtekintés) után sem engedték adásba. Szóval, megkérdezném most... sok mindent megkérdeznék még, amit sohasem kérdeztem meg: hogy hogyan lehet kettős kisebbségi tudattal élni, miért marad meg az ember erdélyinek Németországban és Magyarországon is, annak ellenére, hogy haza már nem akar jönni? Nem egyfajta „sorstalanság” ez? Hogy a filmkarrier jóvátétele a gyermekkori vagy felnőttkori sérelmekre. Hogy a nyersséggel sikerül-e mindig takarni az érzelmeket? Nem kérdeztem, mert tudtam, hogy vagy egy káromkodással vagy egy viccel válaszolna. Sokszor, sokat mesélt, sokszor hallottam és hallgattam szívesen újra és újra más-más társaságban a sztorijait. Mindig megnevettetett. Most is, amikor sirással a torkomban ismét kézbe vettem a könyvét, az „egyperces fischereket”, még most is sikerült megnevettetnie – most amikor már tudom, hogy végleg elment. Mert annyira élők a történetei, az élete történetei. Mint valamennyi dokumentumfilmje, amelyeket már Németországban, az ARD televízió főmunkatársaként készített. Néhányat közülük egy felejthetetlen délutánon, pilisvörösvári házuk szép, tágas nappalijában nagy képernyős televíziójukon vetített le nekem és közben fordított és mesélt a filmezések körülményeiről. Az elhagyott orosz falu utolsó lakóiról szóló megrázó dokumentumfilmjét, Beryl Cook angol festőművészről filmes portréját, a moszkvai hatalmas aktivista bérházról készült filmjét, vagy A történelem színterei című sorozatának néhány darabját. Amik mögött több hónapos dokumentációs kutatómunka állt. Akkor beszéltük meg egy róla szóló portréfilm tervét is, amiből aztán semmi sem lett. Számtalan okból, de főleg amiatt, hogy nem volt hozzá bátorságom. Valahogy mindig úgy éreztem, hogy kevés az én életem tapasztalata és hogy emiatt nincs erkölcsi alapom az ő életében vájkálni. Ezért, emiatti szeméremből nem mutatam meg neki soha, egyetlen filmemet sem. Pedig első találkozásunk óta, amikor megnézte és – ha jól emlékszem – filmezte is Kolozsváron a Sánta angyalok utcájának a bemutatóját, amiben pár mondatos statiszta szerepem volt, szóval 1975 május 5-e óta sok mindent elmondott, elmesélt magáról. Akkor azt a pici jelenetet, amiben előfordultam, hitelesnek találta és érdekelte, hogy nekem mi közöm ahhoz a Kolozsvárhoz, ahhoz a korhoz, melyet ő gyerekként ismert és én elmondtam,

Levélféle

Kinde Annamáriának

Virágot akartunk vinni Neked, én igazából csokival és egy korty pálinkával készültem. Aztán úgy döntöttünk: mégsem. Az csak egy földhalom. Eltelt egy év amióta elköltöttél a Földnek nevezett bolygóról, és abban a másik dimenzióban vagy, melynek létéről vagy nem létéről annyit beszélgettünk. A verseidet a kötetek őrzik, én a barátnémat vigyázom a lelkemben. A megismételhetetlen pillanatok, a mondatokat, a nevetéseket és dühököt. A közösen töltött időt, a vásárlásokat, a vitákat, az összekacsintásokat. Azt, ami Te vagy, a megfoghatatlan és feledhetetlen énedet, az egyediségedet. Most, hogy bevonultál az irodalomtörténetbe, sokan próbálják megfogalmazni, milyen vagy. Okos írások jelennek meg a verseidről, de Téged kevesen ismernek. Elbújtál a szövegeid mögé, és ügyesen tetted, mert csak az látszik, amit mutatni akartál. Barátaid, barátaink között szállóigévé lett néhány mondatod. Idézünk barátném, a verseidből is, de a beszélgetéseink során megfogalmazottakból többször. Általában úgy kezdődik, hogy igaza volt Annamarinak...

Hiányoznak nekiünk a beszélgetések, az új versek, az okos szerkesztői megjegyzések, a frappáns publicisztikák. Hiányzik nekem, hogy megfeddj, hogy elmondd, mit teszek rosszul, és megdicséj, ha valami jót cselekszem. Néha elmondom neked, mi minden történik, és tudom, hogy hallod, hogy mosolyogsz vagy összevond a szemöldököd, de lehet, hogy már csak mosolyogsz az oly fontosnak tűnő, ám lényegtelen dolgokon.

S most ülünk le ketten, ahogy szoktunk, igyunk egy korty pálinkát, itt a kedvenc krumpლისalátád, hát persze hogy rántott csirkemellel, aztán megesszük az egész csokit, megpróbálunk jobbitani a világon és az életünkön... Szervusz barátném, nevesd ki bátran ezt az érzelmes szöveget, megteheted, mert a költők nem halnak meg.

Simon Judit

(Forrás: Erdélyi Riport)

Kinde Annamária költő, szerkesztő, műfordító, az Ady Endre Sajtókollégium egykori igazgatója egy esztendeje, 2014. január 4-én hunyt el.

➤ hogy az édesapámnak a világa volt. Közben vodkázgattunk jó hangulatú bohém társasággal és az éjszakai kolozsvári utcákon gyermekkorának helyszíneiről mesélt. Így kezdődött a barátságunk, ami aztán Bukarestben ért véget (akkor úgy gondoltam), amikor – anélkül, hogy bárkitől elbúcsúzott volna (hogy is tehetne volna!) – 1973 nyarán kint maradt Németországban. Aztán 90 előtt még egyszer találkoztunk, amikor a 80-as évek elején Budapestről forgatott dokumentumfilmet német tévés-stábbal, én meg a bukaresti Bulandra Színház magyarországi turnéján fordítottam élőben az előadásokat. Úgy örült nekem, mintha egy darab Erdélyt varázsolt volna a sors elébe. Persze erről akkor sem beszélt. Meghívott a New York Kávéházba egy éjszakai forgatásra. Életemben először láttam a patinás kávéházat, egy nyugati forgatócsoportot és Pistát, mint keménykező rendezőt, akire akkor kicsit rácsodálkoztam, hogy hová lett a lazasága, humora. De ez az attitűd – gondoltam – a német munkamorál jegyében a stábnak szólhatott, mert utána a dumapartit ott folytattuk, ahol 73-ban abbahagytuk. Ahogy a történelmi sorozatáról és terveiről mesélt, úgy éreztem egy titkos összeesküvés részese vagyok. Annyira távol állt ez akkor a mi megnyomorított tévészésünktől. Szerencséjének és a tehetségének köszönhetően, minden nehéz-

ség ellenére ott, a kemény nyugati versenyben is sajátos, nagy erejű, sikeres filmeket hozott létre és – ahogy mindig is szerette – bebarangolta, lefilmezte a félvilágot. Emlékszem, akkor összeszorult a szívem a búcsúzásakor, mert nem tudhattam, hogy látjuk-e még egymást ebben az életben. Hiszen a Ceaușescu diktatúra még virágjában volt otthon.

Aztán 90-ben az első volt, aki hatalmas TIR teherautókkal érkezett meg a TV udvarára Bukarestbe, felbecsülhetetlen értékű műszaki berendezést, kamerákat, videokazettákat hozott, hogy újra méltó módon dolgozni tudjunk. És természetesen nemcsak mi, a nullától építkező magyar szerkesztőség, hanem az egész Román Televízió. És rögtön szembejött vele a hazai munkamorál, amit sem a „forradalom”, sem az azóta eltelt évek nem tudtak lebírni. Óráig nem akadt ember, aki lerakja és számba vegye az amúgy életbevágóan fontos rakományt. Keserűen mondta akkor, hogy itt nagyon soká fog megváltozni a világ.

Örökké sajnáltam, hogy nem lehetünk kollégák. De példaértékű, maradandó alkotásai csak így ott, kinn születhettek meg. „Sokba kerül nekiünk ez a szkizofrén életünk...” – mondta egyszer, de az csak egy véletlen elszólás volt...

Tomcsányi Mária

Elmennék még veled egy csínytevésre

SIMÓ ERZSÉBETNEK ODAÁTRA

A nyilvános szó terhét most magamra véve próbálok erőt meríteni a búcsúzáshoz a szolgálatban együtt eltöltött harminchét esztendővel a hátunk mögött.

Nehezen jönnek elő ilyenkor a szavak – gördülékenyebbek voltak még akkor is, amikor a Megyei Tükör bepoloskázott szobájában – gyarintottuk, de valahogy nem is érdekelt – többedmagunkkal csak személyes beszélgetéseken oszthattuk-szorozhattuk a világot, a magyarságot, Erdélyt s benne a magunk sorsát, amiből a nyilvánosság előtt, a másnap megjelenő lapszámban semmi nem tükröződött. Gyermekekkel a karjainkban, Securitatéra becitált férfiakkal az oldalunkon vállaltuk a robotot azzal a halovány reménnyel, hogy a sorok között elcsúszik valami, s azt az olvasó hátha érti is. A kettősség évtizedeit tapostuk, amikor az újságíró nem azt vetette papírra, amit gondolt, s ha megtette, volt, aki tegyen róla: ne kerüljön be a lapba, vagy csúnyán belenyúl az írásba... A diktatúra éveit éltük, mely bekandikált az ablakodon, belekotorászott magyar barátaink autójának csomagtartójába „irredenta” kiadványok után kutakodva, járdaszélre szorítva az őszinte szót, elfojtva a szabad gondolat nyilvánosság elé tárásának lehetőségét.

Voltak, persze, kisebb közös lázadásaink, „csínytevéseink” is: amikor hírszerkesztőkként képesek voltunk leírni azt a szörnyű szót, hogy karácsonyfa (s az valami furcsa „figyelmetlenség” folytán meg is jelent); amikor tudósítókként az Igaz Szó estén nem annak tapsoltunk, aminek kellett volna, ülve és csendben maradtunk, amikor felállva hurrázni és tapsolni parancsoltattak; a színház nagytermében egy óvatlan pillanatban a karzatra menekültünk a sajtónak kijelölt második padsorból egy megyei pártkonferencián, ahová bizony nem ünneplőbe kiöltözve mentünk el felvenni azt a tudósítást, amit aztán nem is kellett

megírni, mert mire az újságíró felért a szerkesztőségbe, készen volt, benne, aminek benne kellett lennie; vagy a szolgálatos elvtárs többszöri felszólítása ellenére sem vegyültünk a Tőkés Lászlót és a „temesvári huligánokat” elítélő nagygyűlés „válogatott”, de akkor mégis gyér közönségébe, hanem a Szakszervezetek Művelődési Háza hátsó padsorában, a szélen maradván próbáltuk jelezni: mi nem oda tartozunk. Hogy aztán ezért megüssük a bokánkat, már nem adatott idő...

Kicsi dolgok? Lehet, de nekem erőt adott, hogy ebben társad lehettem. Így érkezett el 1989 decembere, amikor a Megyei Tükör szerkesztősége is végrehajtotta a maga forradalmát, s felszínre került, ami az 1970-es években még meghatározta a lapot és mellékleteit, de később már csak rejte lappangott. S amikor Neked is megnyílt a tér szabad gondolataid nyilvánosság elé tárására. Ekkor mutatkozott meg mások előtt is, amit szűkebb körben már tudtunk rólad: a magyarság sorsa iránt elkötelezett, egyenes beszédű, tiszta gondolkodású, világos mondatokat papírra vető újságíró vagy, akitől idegen a bikkfanyelv, aki nem vész el a tintafelhőben, amikor az újságíró szeretne valamit ki mondani, de nincs hozzá elég mersze.

Neked volt. Akkor is, amikor már e nagy szabadságban ért az ejnye-bejnye, amikor a hatalmaskodók a „szájadra vertek”, s megint olyan helyzetbe kerültél, hogy meg akarták mondani: mit és hogyan írsz. Ebből egy elég volt.

Hiányzol nekünk, Erzsébet.

Incze Ibolya

(Forrás: Háromszék)

A Háromszék egyik alapító szerkesztője
2014. július végén hunyt el életének 71. évében

Búcsú Labancz Fridától

A Magyar Újságírók Romániai Egyesülete szomorúan értesült **Labancz Frida**, a Bukaresti Rádió magyar szerkesztőségének egykori munkatársa, a közszolgálati Román Televízió egyik alapító szerkesztőjének 2014. július 24-én, életének 79. évében bekövetkezett haláláról.

Labancz Frida újságíró, tanár, 1935-ban született Resi-

cabányán. A kolozsvári Bolyai Tudományegyetemen diplomázott, román nyelv és irodalom szakon. Tanított a szovétai líceumban, majd a nagyenyedi Bethlen Kollégiumban.

1963-tól lett a Bukaresti Rádió riportere, majd, 1969-es elindulásától, a Román Televízió magyar adásának szerkesztője annak 1985-ös megszűnéséig, 1985-től a Buka-

resti Rádió főmunkatársa, később osztályvezetője.

Kollégánk munkája nyomán, a kommunizmus idején is emlékezetes riportok születtek például a mezőgazdaság helyzetéről, társadalmi jelenségekről. Nagy visszhangot váltott ki Margaréta című anketja, egy mozgássérült lány kálváriájáról. Tudósított könyvbemutatókról, készített helytörténeti riportokat

(Szalárd monográfiája), portréfilmeket, interjúkat színészekkel, rendezőkkel, számos színházi felvétel szerkesztője volt.

1978-ban a Román Filmművészek Egyesülete díjazta Paprika anket című dokumentumfilmjét. 1998-ban megkapta az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Janovics Jenő-díját.

Pihenése legyen csendes!

Búcsú Miklós Pataky Georginától (1940–2014)

Derült égből villámcsapásként jött a hír, hogy december 17-én délután örökre eltávozott **Miklós Pataky Georgina**. Negyvenéves ismeretség, munkatársi, majd baráti szálak fűztek Ginához. Bukarestben, a tévé Magyar Adásának szerkesztőségében találkoztunk először, majdnem egy időben érkeztünk oda, külön utakon, de a főszerkesztő Bodor Pál meghívására. Amikor elkezdtük írni a visszaemlékezéseinket az első 15 évről, szerzőtársaimon, Józsa Erikán és Tomcsányi Márián kívül, vele leveleztem és beszéltem a legtöbbet a készülő könyvről. Neki küldtem el 2012 áprilisában az első változatot és kértem, egészítse ki írásainkat a maga emlékeivel. Nehezen állt kötélnök, kifogásokat keresett és talált, miközben lelkesen szurkolt nekünk, mert igazi csapattárs volt.

– Köszönöm az anyagokat. Élvezettel olvastam. Bár kicsit kívülállónak érzem magam, illetve a gyártást. Betolakodónak egy olyan szférába, amely nem vesz tudomást arról, hogy az alkotó munka anyagi alapokra épül és társul hozzá nem kevés szervező munka is. Talán felesleges is csupán színfoltként kapcsolódni, mert nem látom, hogyan lehetne a történet szerves részeként megjelenni. Semmi baj, ez eddig úgy jó, ahogy van!” – írta.

Mikor kifogytam az érvekből, Erika diplomáciai érzékkel közelítette meg.

– Kedves Gina! Igazad van, a gyártásra vonatkozó hiányoznak, és tudod miért? Mert tőled vártuk! Nem tudom, ki más írhatná meg hozzáértően a gyártásvezetők szemszögéből azt a korszakot, ha nem egy gyártásvezető! Én biztos nem tudnám megírni, ha agyoncsapnak sem, mert nem emlékszem már sem arra, hogy milyen pénzkeretekkel gazdálkodtunk, sem arra, hogy ezt hogy sikerült beosztani és fedezni a költségeket, sem arra, hogy nektek milyen bukfeneket kellett vetni, hogy a műsorok megvalósuljanak... Ginácskám, most, hogy az utolsó kanyarban vagyunk, légy vagány csaj, amilyenek emlékszem rád... Válaszd ki, amihez a te szempontodból érdekes sztori fűződik és írd meg. Három éve dolgozunk ezen az anyagon, Kati is, én is, a mindennapi melónk mellett. Én magam mint egy eszement röpködök a kontinen-

sek között, hogy előremozdítsam ezt a dolgot. Ez most az a pillanat, amikor aki bújt bújt! Ha velünk akarsz tartani, kérek legkésőbb október 28-ig (két hét!) küldd el az anyagot.”

És jött az írása, amit élvezettel olvastunk. Nagyon jól sztorizott, nagy kár lett volna, ha elmarad.

Tavaly augusztus 30-án elküldte az önéletrajzát, majd jelezte, megkapta a könyv PDF változatát. Írtam neki, hogy várjuk a bemutatóra, és a rákövetkező hétvégén a Magyar Adás 45 éves évfordulójára, Sepsiszentgyörgyre. Elpanaszolta, elesett a lakásban, és nem biztos, hogy el tud jönni, de mindent megtesz, hogy legalább az egyik eseményen ott legyen. Többet nem leveleztünk, csak beszélgettünk. Nem volt velünk a novemberi bemutató. A könyvet viszont kézbe vehette, Erikaék azon melegiben elvitték Budapestre. Unokájától tudom, hogy el is olvasta. Drága Gina, köszönöm, hogy voltál nekünk.

(Simonffy Katalin)

Karácsony szombatján érkeztünk haza, és akkor olvasom a hírt: meghalt Miklós Gina. Őt és Jakab Marit ismertem legrégebből a csapatból. Koromban már egyre sűrűbben csap arcul a figyelmeztetés: a stáb távozottjai várnak bennünket. Odafent, az örök kilencedik emeleten. Te már ott laksz, Gina. Pihenj békében.

(Galbács Pál)

A Színiakadémián és a Babes-Bolyai Egyetemen, a magyar szakon diplomázott. Utána tanár, művelődési szakirányító, 1974-től 1985-ig, az adás megszüntetéséig gyártásvezető a Román Televízió magyar szerkesztőségénél, majd 1990-től részt vesz a tévéadások újraindításában Bukarestben, később Kolozsváron. Tévében és rádióban volt riporter, szerkesztő és főleg gyártásvezető. Olyan gyártásvezető, aki nem a szervezés és az anyagi vonatkozások felől nézte a szerkesztői, műsorkészítői munkát, hanem fordítva, messzemenően értette és átérezte, hogy mire is lenne szüksége a műsor tartalmi irányítóinak ahhoz, hogy minőségi műsor jöjjön létre. Műveltsége, civilizált fellépése megbízható háttérrel jelentett szerkesztőknek, rendezőknek. Élt 74 évet.

(Boros Zoltán)

Faipar, nyelvészet és közösségépítés

DR. BURA LÁSZLÓ EMLÉKÉRE

Már csak emlékkép és pár könyv a polcomon. Valaha szinte naponta találkoztunk. Ahogy egy másik tanárom mondta pár hónapja: iskolatársak voltunk... (s amikor ez utóbbira felesége értetlenül nézett, elmagyarázta: „de hát minden nap egy iskolába jártunk, nem?!”)

Bura Laci bácsival magyarórákon találkoztunk, kilencediktől tizenkettedikig szinte folyamatosan. Reál szakosok voltunk, az irodalomórákat nem vettük komolyan, úgy gondoltuk, nem nekünk találták ki. Nem bántuk, ha a katedrát kell csapkodni a naplóval, hogy elcsendesedjünk. Örültünk, hogy az évharmadi dolgozatokat (mert akkor még nem fél-évek voltak) szöveggyűjteménnyel a kezünkben írhattuk meg. Én különösen annak örültem, ha versről kellett írni – honnan is tudtam volna tizenévesen, hogy akkor is látszik, ki érti a verselemzés lényegét, ha akkor olvassa hozzá a verset... S az sem érdekelt, hogyan lehet doktorálni faipari kismesterségek szókincsének kutatásából.

Bura László díjat vesz át
Ilyés Gyula korábbi
polgármestertől

S hát még ha azt tudtuk volna akkoriban, hogy az, aki nekünk az irodalomról beszél, nem csak nyelvész, de helytörténész is, aki hol a város utcaneveinek történetét és személyiségeit, hol az iskolák történetét kutatja és teszi közzé. Jó volna, ha fejből tudnám bár a címét azoknak a könyveknek – amelyeknek ő a tartalmát is tudta, hiszen ő írta. Kötetek sorozata, intézmények alakulása, önkormányzati határozatok viselik keze nyomát. Elmesélte egyszer: szerette volna elérni a kilencvenes évek elején a városi tanácsban, hogy magyar személyiségekről is utcákat nevezzenek el, ezért javasolt egy híres magyart (a pontos névnek nincs jelentősége), és ezzel egy időben azt is, hogy egy utca viselje Mihnea Vodă nevét. Nevetve mondta: senki nem merte megkérdezni, hogy az ki volt – „mert nem volt senki, de így, párban, megszavazták az utcaneveket.”

Ma már tudom: ott volt a romániai magyarság fordulat utáni önszerveződésének kezdeteinél, a régi Magyar Líceum újraalakulására tett kísérleteknél, a Kölcsey Ferenc Líceum (ma Főgimnázium) névadásánál. Segített újságot alapítani – és ma már tudjuk, csak kevéssel élhette túl azt a *Szatmári Magyar Hírlapot*, amelyről nemrég közöltük búcsúztatót.

Emlékezem én is: tizedikben egyik osztálytársam kiállt és felolvasta magyaróra elején azt a pamflet-verset, amely a tanárunkról szólt. Tanár úr kérdezte, ki írta, de mi titkoltuk. Aztán, több mint 20 évvel később ismét találkoztunk. Már nem tanár-diák viszonyban, nem is újságíró kollégákként, hanem olyanokként, akik mindketten, s azokkal együtt, akik körében találkoztunk, tenni akartunk a városunkért. Ígérte akkor, hogy elküldi egyik kötetét (Bukarestben dolgoztam akkor, mégis eljutott hozzám a könyv), én meg cserébe el akartam mondani ennek a történetnek a végét. Ha azóta sem mondta meg senki, most már úgyis mindegy, de: Tanár Úrnak tisztelettel jelentem, én voltam!

Rác Éva

Székely Raymond

(1939–2014)

– Menj szépen haza, van neked éppen elég bajod – mondta 1989. december 21-én, amikor a távollét hosszú hónapjai után, valamilyen megmagyarázhatatlan belső ösztönzésre, az *Igazság* szerkesztőségébe bementem. Raymond féltő válasza arra az ötletemre jött, hogy új lapot kellene szerkeszteni. Elsomfordáltam. Emiatt lehettem ott a főtéren, amikor a gyilkos hatalmi lövöldözés elkezdődött.

Másnap délben ismét bementem a szerkesztőségbe. Raymond akkor is ott ült, de ezúttal már egyedül. Amikor ötletemmel újból előálltam, már nem ellenkezett. Így aztán mindketten részt vettünk az új lap megírásában, szerkesztésében, és 1990 áprilisától, az első belső választás után ketten vezettük a *Szabadságot*. Főszerkesztő-helyettesként Raymond sok munkát vállalt magára. Korán kelő ember volt, nagy munkabírási, jó humorú, de szigorú is, amikor a helyzet megkívánta. Az előző napon beérkezett kéziratokat a reggeli értekezletre már megszerkesztve hozta magával.

Nem sok időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy rájövjön: napilapunk egyik legnagyobb gondja a szabad terjesztése lesz. A kilencvenes évek elején elszabadult nagymeneti gyűlölet ugyanis kiszorítani látszott minket az állami nyomdából, a postai terjesztésből és az újságos standokról is. Akkor alapította meg Raymond a Szabadság Kiadó- és Lapterjesztő Vállalatot, amely később Apex kft.-vé válva terjesztette az újságot, persze más lapokkal egyetemben. Ettől kezdve ritkábban találkoztunk, de szívélyes viszonyunk végig megmaradt, baráti beszélgetéseink – ha nagyobb szünetekel is – folytatódtak.

Ezekből ismertem meg közelebbről. Így tudtam meg, hogy édesanyja olasz asszony volt, hogy Észak-Itáliában élő rokonságával is tartotta a kapcsolatot, de azt is, hogy ő maga szívvel-lélekkel erdélyi magyar ember volt.

Székely Raymond a Kolozsvári Rádió riportere volt. E minőségében pedig az a személy, aki a stúdió 1985-ös felszámolása-kor az ott dolgozók érdekeit próbálta na-

gyon nehéz körülmények között védeni. Nemsokára összetűzésbe is került a felszámolást végrehajtókkal, akiknek az embertelen magatartását soha nem tudta elfeledni. Nem csoda, hogy azt követően egy jó darabig nem kapott munkát, hogy aztán végül az Igazsághoz kerüljön, szerkesztői minőségben. Tagjává vált annak a mára már jelentős mértékben megfogyatkozott közösségnek, amely abban a szürke és nyomasztó világban is össze-összekacsintott a sorok között az olvasókkal.

Csütörtök reggel távozott el végleg közülünk. A kíméletlen betegség, amellyel évek óta sikeresen harcolt, az elmúlt hetekben felülkerekedett. Azt hiszem, odaátról fog majd jókat nevetni rajtam annak az egykori szerkesztőségnek a többi nagy viccmesterével: Sinkó Zolival, László Fricivel, Turós Lacival, Nagy Karcival, Bazsó Zsigával, Bajka Palival, Krizsán Zolival és Pálfi Mirceával. Mert a huncut mosolya nélkül el sem tudom őt képzelni.

Most őt parancsolták haza – váratlanul, döbbenetemre. Nyugodjék békében!

Tibori Szabó Zoltán

(*Szabadság*, 2014. december 20.)

Egészségügy és higiénia a XX. század eleji reklámok tükrében

Higiénia a századfordulón

Az az időszak, amely átvezetett minket a XX. századba, igen sok életmódbeli változást is magával hozott. Egyre több betegségre találtak gyógymódot, a technika fejlődésével az életkörülmények is javultak és a polgárság lakásaiban megjelenik a fürdőszoba. Persze sok mindenben elmaradt még az egészségügy a mai szinttől és az adott kor technológiájához képest is visszamaradott volt. A modern higiénés felfogás kialakulása mégis a XIX. század végére tehető, illetve eredményei a XX. század elején fedezhetőek fel, mert „már nem az előírt társadalmi rituálékhoz kötődik, hanem az egyén saját igényeinek, elvárásszintjének megfelelően jelentkeznek és épül be a társadalomba.”¹ A szemléletváltást azonban nem csak a társadalmi fejlődésnek köszönhetjük, az első közegészségügyi törvényeket és a kórházhálózatok kiépülését, sajnos a világszerte nagy pusztítást okozó kolera járvány mozdította előre leginkább, majd a XX. század népbetegsége, a tüdőbaj.

A reklámok szerepe az egészségügy és higiénia alakulásában

A századfordulós időszak azért is érdekes, mert ebben az időszakban kezdtek elterjedni az egészségüghöz és higiéniahoz kapcsolódó reklámok is, amelyek nagy változást eredményeztek és erős hatással voltak a lakosságra. Az 1900-as évektől kezdődött ugyanis a korszerű testi higiénia különböző csatornákon való népszerűsítése és a kozmetikai termékek is egyre nagyobb teret hódítanak. A különböző pipere holmik és a higiéniai szint már régen is társadalmi jelzői szerepet is betöltött, a reklámok hatására pedig ez a vonulat csak felerősödött. A testszaghoz való hozzáállásban is a gyökeres fordulatot 1888-ban a MOM-cég reklámja hozta el. „A képen egy úriember lép a liftbe a büdösséget jelképező jellel a feje fölött, és minden ember elhúzódik tőle. Így született meg a „testszag”. A reklámo-

zott új termék a „dezodor” volt. A reklám hatására rohamosan terjedt a tömeges paranoia: senki sem akart az az ember lenni a liftben, akitől mindenki elhúzódik a testszaga miatt.”² A polgárság egyre inkább a fogyasztás alapján kezdte meghatározni önmagát, megjelennek az áruházak és vásári csarnokok, amelyek a polgári társadalom presztízis bevásárló helyeivé válnak, ha valaki polgári státuszra vágyott, csak megfelelő módon és mennyiségben kellett fogyasszon. Az egyén önértékelését innen kezdve a megvásárolt javak, tárgyak mutatják.

Az egyre nagyobb mértékben feltűnő reklámok alakították a társadalom világnézetét és sok esetben nagyobb eredményt értek el, mint az orvosi intelmek. Magyarországon egyébként is az egészségügyi és higiéniai termékek hirdetései voltak a legkiemelkedőbbek, Buzinkay sajtótörténet könyvében olvashatunk erről a jelenségről: „... az eredetiek pedig csupa gyógyszerészeti és orvosspecialista hirdetések. A hirdetések terén nálunk a bajuszpedró vagy hajkenőcs vezet”.³

A Szamos és az Ellenzék hirdetései

A történelmi adatok alátámasztására és a reklámok pontosabb megfigyelése érdekében a szatmári *Szamos* vegyes tartalmú lap és a kolozsvári *Ellenzék* 1907-es évfolyamában megjelent egészségügyi és higiéniai vonatkozású hirdetéseket és reklámokat vizsgáltam meg közelebbről.

Az újságokban szereplő reklámokból kiderül, hogy a korszak egyik kedvelt gyógyszere a mindenre jó csukamájolaj volt, amit szinte mindenre ajánlanak, de leggyakrabban a gyermekek megerősítésére szánják. Többféle csukamájolaj márka is van a piacon, az újságokban a legnépszerűbb a *Scott-féle Emulsio*.

A tüdőbaj lett az új népbetegség, amely válogatás nélkül, tucattal szedte áldozatait, így a köhögésre és a tüdőbaj egyéb tüneteire szolgáló készítmények a legnépszerűbbek. Ezekből is többféle márka különíthető el. Három

¹ Takács Anett, *Mosakodás – vagy ez már több?* In: Napút 2008/08, hozzáférhető a http://www.napkut.hu/naput_2008/2008_08/073.htm webcímen, letöltve: 2013. június 8-án.

² Juhász Katalin, *Test-szag-tisztaság*, Korunk, 2011/12, 26. old.

³ *Uő., uo.*, 45. old.

márkanév mindkét újságban feltűnik, ezek a *Halápi hársfaméz-szörp*, *Egger mellpasztillái* és a *Réthy-féle pemetefű cukorka*. Ezeket is, mint az újságban megjelent legtöbb egészségügyi vonatkozású készítményt, az orvosok és oktatók ajánlásával hirdetik: „tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.”⁴ A hirdetések többségében nagy hangsúly került az oktató jellegre, az orvostudomány népszerűsítésére.

Az említett termékeken kívül persze más készítmények is helyet kaptak az újságokban, találkozhatunk vértisztítókkal, mint a *Requiny római vértisztító*. De reklámoznak fájdalomcsillapítókat is, és *Keleti J. Specialista* és egy kolozsvári specialista *Marusán Géza* rajzokkal ellátott reklámjai is megjelennek. Amelyek sérvet enyhítő árukat, tolokocsikat, művégtagokat és más testi fogyatékoságon segítő termékeket népszerűsítene. Néhány lapszámában pedig egy tyúkszem reklámmal is találkozhatunk, ahol egy Uncle Sam jellegű kis alak hirdeti kezében két lábfejjel, amelyeken amerikai zászlók vannak a *Goddam! Tyúkszem szert*.

Nagy titoktartás mellett az intimhigiénia is feltűnik az újságok oldalain, a *Szamosban* a *Gummi* nevű termékkel találkozhatunk, illetve az *Ellenzékben* még szerepel egy *Trias* nevű termék, ami szövege szerint „titkos betegségek ellen a legjobb szer”, és természetesen mindkét termék esetében teljes titoktartásban történik a szétküldés.

A pipere holmik, kozmetikumok is egyre terjednek ebben az időszakban, főként a reklámok hatására. Mindkét újságban akadnak krémek, púderek, pipereszappanok, de hajápolási termékek is. A *Szamosban* kilenc különböző ide sorolható terméknévvel találkozhatunk, az *Ellenzékben* pedig már tizenegy fordul elő. Különösen a krémek népszerűek, a szappanokat és púdereket gyakran ezek mellé ajánlják. Az arckrémek érdekessége, hogy nem csak hidratálási célokra ajánlották, hanem bármilyen bőrproblémára: „Ezen világhírű arckenőcs eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, mitesszert és más minden bőrbajt, ráncokat, himlőhelyeket is, az arcot simává és üdévé teszi.”⁵

Vizuális szempontból a reklámok többsége szöveg valamilyen díszített keretbe foglalva, amelyekben általában a termék neve és a készítő kiemelt betűkkel szerepel, illetve időnként apró rajzok is feltűnnek, itt három esetet figyelhetünk meg: a képen a termék szerepel, a logó, vagy emberalak tűnik fel. A képek

időnként azért összekapcsolódtak, együtt jelent meg a márkajegy a termékkel vagy az emberrel. Az ábrázolt emberek a terméktől függően változtak, a kozmetikumok reklámjain általában szép hölgyek rajza szerepelt. A köhögéscsillapítókon betegek és ápolók, vagy például az *Egger mellpasztillán* a kor kedvelt „előtte-utána” társítása (ábra 2.). Az emulziók reklámjain kisgyerek vagy pedig egy óriás csukát tartó halász látható.

A reklámoknál fontos szerepet kap a márka hangsúlyozása, ebben az időszakban sok törvényesen védett márkanév jelenik meg, valószínű fontosnak tartották ezek népszerűsítését és a hamisítványok kiszorítását. Hamisítványok pedig, az újságokban szereplő reklámok tanúsága szerint, bőségesen előfordultak, mert szinte minden reklám esetében hangsúly volt a termék védjegyének megfigyelésén, és a hamisítványokkal szembeni figyelemztetéseken.

Megállapíthatjuk, hogy nemcsak a kézzel fogható leletek, a levéltári vagy demográfiai adatok, és az újságokban megjelent cikkek tartalmazznak fontos történelmi jellegű adatokat egy adott korszakról, de a hirdetések és reklámok is fontos útmutatók lehetnek, különösen a lakosság életvitelét illetően. A korszak átfogó megismeréséhez persze nem nyújtanak elegendő információt, de érdekes színtartalmakat hozhatnak. Az egészségügyi reklámok és hirdetések alapján megállapítható milyen betegségek voltak a leggyakoribbak az adott időszakban, illetve ezekre milyen kedvelt gyógymódokat ajánlottak. Láthattuk a tüdőbaj okozta problémák súlyosságát, a csukamájolajat, mint a kor kedvenc gyógyírját. A hirdetések azt is visszatükrözik milyen volt az akkori hozzáállás az intim kérdésekhez, a sok titkos szétküldésből következtethetünk rá, hogy nem beszéltek ezekről, sőt mindent megtettek, hogy titokba tartsák, pedig ebben az időszakban a tüdőbajhoz hasonlóan a szifilisz is népbetegségnek számított.

A szépségápolás iránt viszont már láthatóan nyitottabbak és nagy népszerűségnek örvendenek a bőrápoló készítmények, amelyek a hirdetések szerint akkoriban nem csak hidratáltak, de mindennemű bőrbántalmat megszüntettek.

A hirdetések áttekintése után kitűnik, hogy sok esetben érzékelhető még a század eleji viszármadottság, ugyanakkor a változások korszakának is tekinthető ez az időszak. A fejlődés kezdete ez, amikor egyre nagyobb hangsúly jut az oktatásnak és az egészségügynek.

Deák Anita

⁴ Részlet a Sirolin Roche nevű készítmény Szamos c. Újság 1907-es évfolyamának januárjában megjelent reklámjából

⁵ Részlet a *Földes-féle Margit-kréme* reklámszövegéből, megjelent a Szamos c. újság 1907-es évfolyamában

MAGYAR ÚJSÁGÍRÓK ROMÁNIAI EGYESÜLETE BECSÜLETBÍRÓSÁG

Határozat

Hints Miklós kolozsvári lakosnak Ágoston Hugó, a Bukaresti Rádió magyar adásában 2014. október 30-án elhangzott jegyzetével kapcsolatosan megfogalmazott etikai panasz ügyében, melyben – a panaszos állítása szerint – Ágoston Hugó egyoldalúan biztatott „az RMDSZ-re való szavazásra, hangsúlyozva ennek a magyarországi támogatását, elhallgatva, hogy ugyanakkor már ismert volt Németh Zsolt külügyi államtitkár álláspontja, amely szerint Magyarország nem szól bele a mi ügyünkbe”.

Tárgy:

egyoldalú tájékoztatás

Rendelkező rész:

A Magyar Újságírók Romániai Egyesülete Becsületbíróságának Szervezeti és Működési Szabályzata II. fejezetének 8. cikkelye alapján a Becsületbíróság elnöke által kijelölt Etikai Bizottság – Szekeres Attila elnök, Bögözi Attila és Deák Gyöngyi tagok – a III., az alapfokú eljárásról rendelkező fejezet alapján megvizsgálta Hints Miklósnak (Kolozsvár, Tribunu Vlăduțiu 2 szám, 15A lakrész) Ágoston Hugó ellen benyújtott panaszát és **megállapította**: a bepanaszolt jegyzetben Ágoston Hugó nem követett el etikai vétséget.

Indoklás:

A magyar újságírás erkölcsösségének fenntartása érdekében a magyarországi meg a Kárpát medencei újságíró szervezetek – köztük a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete is – közös etikai alapelveket dolgoztak ki és fogadtak el, amelyek megfelelnek az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 44. rendes ülésén az újságírói etikáról szóló 1003/1993. számú határozatának, és a Nemzetközi Újságíró Szövetség 1986. évi világkongresszusán az újságírói magatartásról elfogadott elvi deklarációnak.

A Közös Etikai Alapelvek 5. paragrafusa kimondja: a) Az újságírói munkában következetesen és világosan el kell választani egymástól a hírt és a véleményt. Közös etikai alapelvünk: a hír szent, a vélemény szabad! b) A hír, tényeket, adatokat közöl, valóságtartalma a tényeken alapul és bárki által ellenőrizhető. Közös etikai alapelvünk: nem szabad hazudni! c) A véleményt – amely szükségszerűen szubjektív – az újságírónak etikus formában kell kifejeznie. A sajtószabadság keretei között cselekvő tényfeltáró újságírást tehát csak az információk valósághűségének és a vélemények tisztességének követelménye korlátozhatja.

A fenti paragrafusból is világosan kiolvasható, hogy mennyire szigorú szakmai követelmény a tényeket, adatokat rögzítő információ valóságtartalmának a bárki által ellenőrizhető módon történő közzététele. Ám amennyire szigorú szakmai követelmény a pártatlan, korrekt tájékoztatás, az újságírónak épp ilyen alapvető joga a véleménynyilvánítás szabadsága, ami az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatának 19. cikkelyéből eredeztethető: „Minden személynek

joga van a vélemény és a kifejezés szabadságához, amely magában foglalja azt a jogot, hogy véleménye miatt ne szenvedjen zaklatást.” Ugyancsak az ENSZ keretében, 1966-ban elfogadott Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányának 19. cikkelye deklarálja a kommunikáció szabadságát és vele együtt a nézetek miatti zaklatás tilalmát és az információs szabadságot. „1. Nézetek miatt senki sem zaklatható. 2. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra; ez a jog magában foglalja mindenféle adat és gondolat határokra való tekintet nélküli – szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában, vagy bármilyen más tetszése szerinti módon történő – keresésének, megismerésének és terjesztésének szabadságát is. 3. Az e cikk 2. bekezdésében meghatározott jogok gyakorlása különleges köteleességekkel és felelősséggel jár. Ennél fogva az, bizonyos korlátozásoknak vethető alá, ezek azonban csak olyanok lehetnek, amelyeket a törvény kifejezetten megállapít, és amelyek a) mások jogainak, vagy jó hírnevének tiszteletben tartása, illetőleg b) az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közérkölcös védelme érdekében szükségesek.”

Ez utóbbi követelményt fogalmazza meg a Közös etikai alapelvek 5. paragrafusának c) pontja is, mely alapján, az alapfokon eljáró etikai bizottság a panasz mérlegelésekor vizsgálódott, szem előtt tartva, hogy a véleménynyilvánítás, a szólásszabadság bármennyire komoly alapérték, mégsem korlátlan jog, hiszen gyakorlása nem sértheti sem a közérkölcset, sem mások személyiségi jogait.

Ugyancsak fontos vizsgálódási szempont volt az is, hogy a közszolgálati rádiók és televíziók mivel kétségkívül a köz, vagyis az adó fizető polgárok tájékoztatására, művelődésére, szórakoztatására szolgálnak, ennek a közösségi célnak az alapján a köz(ön)ség elvárhatja tőlük, hogy kiegyensúlyozottan és szakszerűen lássák el dolgukat. A kiegyensúlyozottság egyrészt a sokféle nézői, hallgatói igény lehetőség szerinti kielégítését, másrészt az ideológiai, politikai semlegességet jelenti. Ám még ezt utóbbi követelmény sem zárja ki, még a közmédiában sem, az újságíró saját véleményének adásban való megjelenítését, viszont ennek a tényanyagoktól jól elkülönítve, vélemény-rovatban kell elhangzania.

Az alapfokon eljáró Etikai Bizottság megállapította, hogy Ágoston Hugó bepanaszolt jegyzete vélemény rovatban hangzott el, s mint köztudott, a vélemény szabad, tehát a rádiós publicisztikának, mint műfajnak nem a tájékoztatás a feladata. A véleménnyel egyet lehet érteni, vagy sem.

Mindezeket figyelembe véve állapította meg az Etikai Bizottság, hogy a panasz ügyében **nem történt etikai vétség.**

A Becsületbíróság Szervezeti és Működési Szabályzata VIII. Fejezetének 17. cikkelye alapján jelen Határozat kézhez vételétől számított 15 napon belül a felek bármelyike halasztó hatályú fellebbezéssel élhet. Ellenkező esetben a jelen Határozat jogerős.

Marosvásárhely,
2014. november 24.

Szekeres Attila
Bögözi Attila
Deák Gyöngyi

Ha mobilnet van, minden van?

PÁLYÁZAT DIÁKOKNAK

Hogyan könnyíti meg az életet a rohamosan terjedő 4G? Mi minden válik elérhetővé, hozzáférhetővé, ha okostelefont és mobilnetet használunk?

A pályázaton maximum 3 perces videóban azt kell minél érdekesebben és egyéni módon megmutatni, hogy mi mindenben segíti az életünket, hogyan válik egyre inkább nélkülözhetetlenné a mobilnet szolgáltatás.

A pályázaton a mobilnet nyújtotta lehetőségek széleskörű bemutatását várjuk, és előnyben részesítjük a nem kézenfekvő, egyszerű, de kreatív ötleteket. A pályázat benyújtásának nem feltétele, hogy professzionális technikával készüljön a videó, sőt, elsősorban mobiltelefonnal felvett, a tartalomra, ötletre koncentráló megoldásokat várunk.

A filmkészítéshez szakmai és technikai tanácsokat, a pályázathoz ötleteket kaphatsz a DUE felkészítő, ötletadó workshopjain a pályázati időszakban. Időpontok és helyszín a DUE honlapján: .

Az elkészített videókat a YouTube-ra kell feltölteni. A pályázatra YouTube linket kell

beküldeni a DUE pályázati felületén a pályázó adataival együtt.

A pályaműveket szakmai zsűri értékeli. A 3 legjobb klipet díjazzuk. A legjobb alkotások közönségbemutatója a 22. Országos Ifjúsági Sajtófesztiválon lesz 2015 májusában.

- Díjak:**
1. helyezett: 1 tablet
  2. helyezett: 1 okostelefon
  3. helyezett: 1 okostelefon

Az első három helyezett meghívást nyer a DUE 2015 évi nyári médiatáborába, ahol a videó csapattagjaként ismerheti meg a szakmai mestertitkait.

Beadási határidő: 2015. március 15.

A pályázatokat kizárólag elektronikusan lehet beadni a weboldalon keresztül.

A pályázaton és a versenyen részt vehet minden 12-22 év közötti diák.

Eredményhirdetés és díjátadás: 2015. májusban, az Országos Ifjúsági Sajtófesztiválon.

Remember: 1990. május 25.

25 év alatt szép, erős és már a világot értelmező fiatallá érik a gyermek. Így járt a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete is. Az 1990-es megalakulása óta eltelt években voltak nem csak *legfontosabb döntések*, de voltak *legjobb viták*, *legnagyobb kajálások*, volt „legklasszabb” *fürdőzés*, *leghangosabb kóruspróba* és legvagányabb tábor is – hogy melyik, az értelmezés kérdése, alkalmasint mindenkinek más és más. Jó volt együtt... hát mi jöhet még? Jövőbe látni nem tudunk, de „a múltat végképp eltörölni” sem akarjuk.

25 évesen, fiatalos lendülettel, a többször huszonöt éves és a még nem huszonöt éves kollégák gyülekezete visszatér az elkövetés színhelyére, Csíkszeredába! Talán azért, hogy beüljünk egy kis édességre is abba a cukrászdába, ahol elkezdődött. Talán csak az egyetemet látogatjuk meg. S talán minden 25 éves megtudja: a kettő ugyanaz

Hogy mit tudunk kihozni a 25-ből? Hamarosan kiderül!

Találkozunk májusban, hogy együtt ünnepeljünk!

